

Stimuleringsprogramma gezondheidstoerisme Sluis 2019-2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Aanleiding	3
2. Doelstelling	6
3. Definitie gezondheidstoerisme	8
4. Rol gemeente Sluis	9
5. Rol Kenniscentrum Kusttoerisme/ Lectoraat Healthy Region en Impuls	10
6. Processtappen.....	11
6.1 Onderzoek gezondheidstoerisme in Zeeland.....	11
6.2 Perspectief van de ondernemers	12
6.3 Vraag naar ondersteuning gemeente.....	14
6.4 Inspiratiebijeenkomst gemeente Sluis.....	15
7. Stimuleringsprogramma gezondheidstoerisme Sluis	17
8.1 Kansrijke voorbeeldprojecten	17
8.2 Onderzoek en verkenning	23
8.3 Faciliterende rol gemeente.....	25
Bijlage 1: Korte samenvatting onderzoek gezondheidstoerisme Zeeland	27
Bijlage 2: Deelnemers Inspiratiebijeenkomst 6 juni 2018	29
Bijlage 3: Presentatie professor Olaf Timmermans	31
Bijlage 4: Presentatie Peter Kruizinga	32
Bijlage 5: Pitches	33
Bijlage 6: Verslagen verdiepingssessies	37
Bijlage 7: Constateringen uit verdiepingssessies	43
Bijlage 8: Positioneringspiramide	45

Met toerisme & gezondheid meerwaarde creëren

1. Aanleiding

Waarom wil de gemeente Sluis gezondheidstoerisme stimuleren? Daar zijn verschillende redenen voor.

Toerisme West-Zeeuws-Vlaanderen

Diverse beleidsnota's geven aan dat toerisme en recreatie voor West-Zeeuws-Vlaanderen erg belangrijk is en dat de toeristische sector gezien wordt als economische motor om het gebied een krachtige impuls te geven. Uit zowel het Visiedocument 'Krachtig Verbonden' als in het Activiteitenplan Recreatie & Toerisme 2.0 – Een zichtbaar, leefbaar en betrokken West-Zeeuws-Vlaanderen' wordt een aantal speerpunten benoemd:

- Versterking van het toeristisch recreatief product: natuurlijke kust – landelijk achterland – cultuurhistorische (vesting)steden – kooptoerisme – zorg;
- Hoogwaardig toeristisch-recreatief voorzieningenniveau voor inwoners en gasten
- Een betere spreiding door het jaar heen (meer jaarrond voorzieningen)
- Clusteren en multifunctioneel maken en gebruiken van voorzieningen alsmede het realiseren van mogelijke combinaties van maatschappelijke en recreatieve functies.

Binnen het Activiteitenplan Recreatie & Toerisme 2.0 is de volgende centrale doelstelling geformuleerd: "Waarde creëren met een goede openbare en bebouwde ruimte waardoor de regio haar toeristische waarde blijft behouden en mogelijk kan uitbouwen en waardoor bezoekers naar de regio blijven komen". Eén van de programmaonderdelen om deze doelstelling te bereiken is het invullen van ontbrekende schakels enerzijds en economische structuurversterking anderzijds. Binnen de ontbrekende schakels zijn clusters benoemd: voeding, wellness/ vitaliteit, onthaal en evenementen. Economische structuurversterking kan tot stand worden gebracht door cross-sectorale productontwikkeling. Als één van de kansrijke combinaties is gezondheidstoerisme (wellness, vitaliteit en voeding zijn onderdeel van gezondheidstoerisme) genoemd. De regio biedt een sterk netwerk van diensten zoals zorginstellingen en toerisme/ vrijetijdseconomie. De focus ligt op het versterken van deze markten en het faciliteren van (toekomstige) ondernemers.

Daarnaast heeft de gemeente Sluis sinds 2014 de badstatus behaald voor Cadzand-Bad. Ambitie is ook om deze badstatus verder door te ontwikkelen onder meer door de realisatie en verdere invulling van de wellnessroute. De wellnessroute bestaat uit vier thema-onderdelen:

1. Zingeving/ ontspanning
2. Vitaliteit/ gezonde voeding
3. Wellness/ uitrusten/ beleven
4. Sport/ bewegen/ actief

Door deze thema's verder in te vullen kunnen bezoekers en

inwoners op een positieve manier bezig zijn met vitaliteit en gezondheid afgestemd op ieders eigen behoefte.

Toekomstige Zorg West-Zeeuws-Vlaanderen

Door diverse ontwikkelingen, zoals de vergrijzing en een krimpende bevolking, is er sprake van een veranderende zorgbehoefte en andere eisen aan het zorg-en welzijnsaanbod.

Betrokken zorg-en welzijnspartijen, inclusief de gemeente Sluis en zorgverzekeraar CZ hebben een intentieovereenkomst ondertekend om gezamenlijk en integraal aan de slag te gaan met de toekomstige zorg van West-Zeeuws-Vlaanderen. Met behulp van themawerkgroepen wordt gewerkt aan de volgende thema's:

1. Integrale toegang tot zorg
2. Toekomstige Huisvesting Gezondheidscentrum Antonius
3. Wonen en Zorg
4. Spoedeisende Hulp en Toerisme

Gemeente streeft vanuit het Visiedocument Krachtig Verbonden onder meer naar goede, betaalbare en bereikbare zorg. Daarnaast is het van belang dat er duidelijke toegang tot integrale zorg is voor (tijdelijke) **inwoners**.

Met opmerkingen [TB1]: Zou Jeroen kunnen kijken of dit voldoende is?

Sportbeleid

Sport vormt een belangrijk onderdeel van de sociale infrastructuur van onze samenleving. De veelzijdigheid ervan maakt dat sport nagenoeg voor iedereen een belangrijke ontmoetingsplaats is en bovendien iets waardevols biedt. Naast het plezier en het onderhoudende karakter ervan kan sport een belangrijke bijdrage leveren in het realiseren van maatschappelijke doelstellingen. Sport is te zien als een leerschool niet alleen voor fysieke bekwaamheden maar ook voor bijvoorbeeld het ontwikkelen van het respect voor de ander. Sport draagt bij aan een algemeen lichamelijk, geestelijk en sociaal welbevinden.

Die bijdrage kan nog vergroot worden indien meer doelgerichte en bewuste inzet activiteiten en beleid op diverse uitvoerende niveaus gerealiseerd kan worden. Dat is geen sinecure in een tijd dat met name de lokale sportsector te maken heeft met diverse knelpunten en een antwoord moet vinden op de snelle maatschappelijke ontwikkelingen en de hogere eisen van de sportende consument en samenleving.

De lokale sportsector verdient derhalve ondersteuning zodat de waarden van sport optimaal benut kunnen worden. Intensivering van het sportbeleid vloeit voort uit de toenemende erkenning van de betekenis van sport in de samenleving en de breed gedragen opvatting dat een lokale versterking ervan noodzakelijk is.

Voor sporters is het competitie-karakter al lang niet meer de enige belangrijke drijfveer. Vaak is het juist de sociale of psychische component van sport of het streven naar een schoonheidsideaal dat leidt tot sportbeoefening.

Deelname aan sport en bewegen kan mensen in een kwetsbare positie, zoals kansarme jongeren, eenzame ouderen, chronisch zieken, mensen met een functiebeperking, uitkeringsgerechtigden of mensen zonder werk, kansen bieden te integreren.

Een laagdrempelig en toegankelijk sportaanbod levert een belangrijke bijdrage aan de sociale kwaliteit van de samenleving waarin verbondenheid en cohesie en het voorkomen van sociale uitsluiting van groot belang zijn.

Sport is evenwel niet de oplossing voor allerlei maatschappelijke problemen, maar sport kan wel een belangrijke bijdrage leveren aan oplossingen, mits het onderdeel uitmaakt van integraal beleid.

De enorme populariteit van sport, recreatie en bewegingsactiviteiten leiden ertoe dat de uitvoering van deze activiteiten al lang niet meer alleen het domein is van de sportsector.

Provinciaal

Ook op Provinciaal niveau wordt in het coalitieprogramma 'Krachten bundelen' zorgtoerisme en gezondheidseconomie, waaronder ook wellness, beweging, buitenrecreatie/natuur en gezonde voeding, als kansrijk gezien voor het verbeteren van het woon-en verblijfsklimaat in Zeeland. Tevens heeft de commissie Balkenende het rapport 'Zeeland in stroomversnelling' uitgebracht, waarin de combinatie van gezondheid en de vrijetijdseconomie als een van de speerpunten is benoemd. Als gevolg daarvan is sinds begin 2017 een Kerngroep Gezond in Zeeland gestart.

Een platform van allerlei partijen die bezig zijn met initiatieven op het gebied van gezondheid, natuur, gezonde voeding, gezondheidstoerisme. Binnen dit platform worden de diverse initiatieven op elkaar afgestemd en zaken aan elkaar verbonden. Ook de gemeente Sluis kan een beroep doen op dit platform.

Daarnaast is er in januari 2017 binnen Interreg-verband een project SAIL (Stay Active and Independent for Longer) van start gegaan onder leiding van de HZ University of Applied Sciences in samenwerking met GGD Zeeland, Sport Zeeland en Impuls. Doelstelling is: het stimuleren van actief ouder worden en langer zelfstandig wonen door het vinden van nieuwe manieren die mensen helpen om zelfredzamer en minder afhankelijk van traditionele gezondheids- en sociale zorgvoorzieningen te zijn. Daarbij wordt gekeken op welke wijze de toeristische sector een bijdrage kan leveren door nieuwe samenwerkingsvormen en nieuwe businessmodellen te ontwikkelen die actief ouder worden stimuleren. Daarin spelen zowel de inwoners als de toeristen een belangrijke rol. Centrale thema's binnen dit project zijn voeding, welzijn, bewegen en sporten. Binnen gemeente Sluis worden twee pilots in Cadzand uitgevoerd.

De afgelopen jaren hebben diverse West-Zeeuws-Vlaamse ondernemers reeds geïnvesteerd in gezondheidstoerisme, door bijvoorbeeld hun accommodaties fysiek toegankelijk te maken voor mensen met een zorgvraag (toegankelijke kamers/ toiletten/ weghalen drempels etc) enerzijds, maar ook in het aanbod van wellness-en vitaliteitsdiensten anderzijds. Ook staat Food toerisme hoog op de agenda. De doorontwikkeling van gemeente Sluis als Foodregio, waarbij de meerwaarde van het culinaire toerisme wordt uitgebreid naar de gehele keten, sluit goed aan bij gezondheidstoerisme.

Daarnaast is er de bestuurlijke samenwerking "Goed Leven" met als doel dat de bevolking in Zeeuws-Vlaanderen in 2022 nog steeds kan beschikken over een goede, toepasselijke basiszorg dichtbij en bereikbare, kwalitatief hoogwaardige specialistische zorg. Het aanbod van voorzieningen is zowel voor de inwoner als de gast van Zeeuws-Vlaanderen van belang. Tot slot noemen we het initiatief van de vitale revolutie, waarbij samenwerken aan een gezonde leefomgeving centraal staat samen met inwoners, ondernemers, gemeenten en onderwijs. Hoe kunnen alle initiatieven beter tot ontwikkeling komen, wat zijn mogelijke knelpunten en wat zijn de succesfactoren? Wat is er nodig om gezondheidstoerisme binnen gemeente Sluis goed op de kaart te zetten.

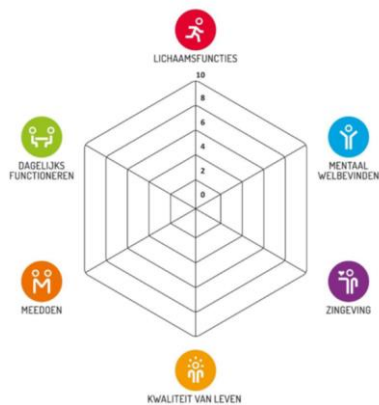
Kortom er liggen volop kansen en uitdagingen om gezondheidstoerisme binnen de gemeente Sluis verder op de kaart te zetten. Vooral die initiatieven die een positieve werking hebben naar toeristen en inwoners, met een positief economisch effect, zijn kansrijk. Door verbindingen te leggen tussen bestaande en nieuwe initiatieven, versterkt men elkaar en wordt er een bijdrage geleverd aan een integraal onderscheidend vermogen voor de gemeente Sluis.

2. Definitie gezondheidstoerisme

Wat verstaan we nu eigenlijk onder gezondheid?

Tot 2011 werd gezondheid als volgt gedefinieerd: 'Gezondheid als afwezigheid van ziekte'. Machteld Huber, een huisarts heeft langdurig onderzoek gedaan en heeft ervoor gezorgd dat er een nieuwe definitie van gezondheid is ontstaan namelijk 'Gezondheid als het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven'.

Huber deed onderzoek om dit concept verder te ontwikkelen en zij vond dat een mens meer is dan zijn ziekte. Gezondheid is meer dan het hebben van wel of geen lichamelijke klachten. Ook zaken als zingeving, vriendschappen of het kunnen omgaan met veranderingen spelen een rol. Die brede visie op gezondheid met zes dimensies noemde Huber 'Positieve gezondheid'. De mate van Positieve gezondheid wordt zichtbaar gemaakt in het Spinnenwebdiagram. Door deze 6 aspecten te erkennen en inzichtelijk te maken, krijgen mensen sneller juiste zorg en ondersteuning. Op deze wijze kan de patiënt zelf zijn gezondheid beïnvloeden door in beeld te brengen hoe iemand zijn/ haar gezondheid ziet. Haar gedachtegoed staat ook centraal binnen onze werkzaamheden.

Wat wordt onder gezondheidstoerisme verstaan?

Gezondheidstoerisme is al eeuwenoud. De essentie van gezondheidstoerisme is: het reizen naar en verblijven in een andere plaats, waarbij het bevorderen van de gezondheid een element is.

Gezondheidstoerisme kent een drietal invalshoeken:

1. invalshoek "recreanten die tijdens hun vakantieverblijf ook zorg nodig hebben". Het betreft de vakantiemogelijkheden voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking of met een chronische ziekte die aanpassingen nodig hebben in en rondom de accommodatie.
2. invalshoek "de gezondheidstoerist", mensen die mogelijkheden van toerisme en recreatie (bijvoorbeeld wellness) benutten voor bevorderen van hun gezondheid
3. Invalshoek "mensen die vanuit de zorg in een prettige omgeving willen herstellen of revalideren van een operatie of ziekte in plaats van het ziekenhuis. (bijvoorbeeld zorghotel, op zorgboerderij of andere accommodatie).

Waar gezondheidstoerisme eerder getypeerd wordt als preventief en relaxerend, wordt medisch toerisme gezien als het concreet behandelen van bestaande aandoeningen. Onderscheidend voor de gemeente Sluis zijn, die vormen van toerisme die gericht zijn op actief bezig zijn met en verbeteren van gezondheid, alsook het toegankelijk maken en houden van toeristische voorzieningen voor mensen met gezondheidsbeperkingen.

In Zeeland bestaat sinds 2015 het lectoraat Healthy Region, voor meer uitleg zie hoofdstuk 5. Het lectoraat redeneert meer vanuit gezondheid dan vanuit zorg en hanteert daarbij drie onderzoekslijnen die aansluiten bij de ontwikkeling van Zeeland als gezonde regio:

- **Healthy living** heeft betrekking op het leven en verblijven in de gezonde regio, en dan vooral op innovatie en implementatie van duurzame, dynamische zorg- en welzijnssystemen in Zeeland.

- Het thema **healthy lifestyle** heeft betrekking op de bevordering van deze actieve levensstijl, door verschillende doelgroepen daar ook in te betrekken.
- Het thema **healthy hospitality** heeft betrekking op de ontwikkeling en implementatie van medisch-georiënteerd toerisme in de gezonde regio.

Hierbij richt het lectoraat zich op drie doelgroepen: mensen die gezond zijn en actief bezig willen zijn met gezondheid, mensen met gezondheidsbeperkingen die actief mee willen doen in de maatschappij en mensen met een directe medische nood.

Er zijn daarbij verschillende vormen van gezondheidstoerisme te onderscheiden. In de publicatie 'Gezondheidstoerisme in Zeeland, 2016' worden de volgende vormen beschreven:

- Therapeutisch landschap en omgevingsfactoren
- Wellness toerisme in Zeeland
- Medisch toerisme in Zeeland
- Sporttoerisme in Zeeland

Andere foto

3. Doelstelling

Doel is het stimuleren van gezondheidstoerisme binnen de gemeente Sluis.

Met behulp van een stimuleringsprogramma willen wij de kansen voor toeristen en inwoners op het gebied van gezondheidstoerisme als onderdeel van de zorgeconomie in de gemeente Sluis verzilveren. Die kansen, zo blijkt uit de inleiding, zijn er volop. Meer samenwerking en verbinding tussen de verschillende sectoren en een faciliterende rol van onze gemeente is daarvoor nodig. Met de voorbeeldprojecten en onderzoeken gaan wij hiermee aan de slag om tot een meer samenhangende en duurzame ontwikkeling te komen.

Met opmerkingen [TB2]: Minke levert subdoelstellingen aan

Andere foto

Met opmaak: Markeren

4. Rol gemeente Sluis

Gezondheidstoerisme is sector overstijgend. Het verbinden van partijen om tot product vernieuwing voor toeristen en inwoners te komen is dan ook nodig. Naast de samenwerking tussen private partijen en publieke organisaties speelt ook de gemeente Sluis daarin een rol. Deze rol kan op drie manieren worden ingevuld. Het vraagt om een integrale benadering met stakeholders en belanghebbenden om de verschillende sectoren bij elkaar te brengen. De gemeente is een belangrijke speler in dit krachtenveld. Private partijen in samenwerking met de publieke partijen kunnen gezamenlijk de kansen verzilveren.

Daarin zijn hierbij drie sporen mogelijk:

1. de gemeente trekt alles naar zich toe;
2. de gemeente laat alles aan de markt over;
3. de gemeente als facilitator.

Gemeente Sluis kiest voor rol drie als faciliterende, coördinerende en verbindende overheid. Met deze rol wordt aan het publieke belang zoals sociale inclusie, maatschappelijke betrokkenheid en duurzaamheid invulling gegeven. Het is ook een rol die het best past bij de interactieve manier waarop het stimuleringsprogramma (anders dan via de klassieke beleidsvoorbereiding) tot stand is gekomen.

5. Rol Kenniscentrum Kusttoerisme/ Lectoraat Healthy Region en Impuls

Begin 2015 is een nieuw lectoraat Healthy Region bij de HZ University of Applied Sciences (HZ) gestart. In dit lectoraat komen vrijetijdseconomie, vitaliteit, gezondheidzorg, sport & bewegen en welzijn letterlijk samen en worden cross-overs opgezet om Zeeland als gezonde regio te ontwikkelen. Vraag daarbij is welke innovatieve producten en diensten er nodig zijn, passend bij de veranderende behoeften van zowel bewoners als toeristen in Zeeland. Hoe kunnen ondernemers hierop inspelen? En wat is hiervoor nodig?

De doelstelling van Kenniscentrum Kusttoerisme is: door middel van kennisontwikkeling en kennisoverdracht invulling geven aan de kennisvraagstukken van ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties, met als doel duurzame innovatie van de vrijetijdseconomie in kustregio's te faciliteren, teneinde de economische meerwaarde te stimuleren. Het Kenniscentrum kan ondernemers en gemeenten verder helpen met de kennisvragen over de cross-over gezondheid en vrijetijdseconomie.

Impuls heeft als doel om de regionale economische ontwikkeling te ondersteunen en zodoende Zeeland een innovatieve en economisch gezonde provincie te maken. De werkgebieden omvatten alle economische sectoren, inclusief gezondheidszorg en toerisme. Impuls helpt ondernemers met het toepassen van de opgedane kennis en expertise in concrete producten en diensten.

Het Kenniscentrum Kusttoerisme, het lectoraat Healthy Region en Impuls werken aan de opzet en uitvoering van de stimuleringsprogramma's gezondheidstoerisme in de gemeenten Veere, Noord-Beveland, Kapelle, Goes, Reimerswaal en Borsele. Daarnaast werken deze drie partijen sinds januari 2017 gezamenlijk met Sport Zeeland en GGD Zeeland aan het project SAIL binnen het Interreg 2 Zeeën programma. Binnen Zeeland worden er vier pilots uitgevoerd in de gemeenten Sluis en Veere (in beide gemeenten 2 pilots). Met deze pilots wordt actief ouder worden gestimuleerd en langer zelfstandig wonen door het vinden van nieuwe manieren die mensen helpen om zelfredzamer en minder afhankelijk van traditionele gezondheids- en sociale zorgvoorzieningen te zijn. Daarbij wordt crossectoraal gewerkt tussen de sectoren gezondheid(szorg), welzijn, sport, recreatie-en toerisme om nieuwe samenwerkingsvormen en nieuwe businessmodellen te ontwikkelen die actief ouder worden stimuleren.

De kennis en ervaringen die in het opzetten en begeleiden van de stimuleringsprogramma's gezondheidstoerisme Veere en Bevelanden en in het project SAIL zijn opgedaan, kunnen worden ingezet binnen de gemeente Sluis en gebruikt bij de voorbeeldprojecten uit dit stimuleringsprogramma.

6. Processtappen

Hieronder volgt een korte toelichting op iedere processtap met de belangrijkste resultaten. Meer informatie hierover is te vinden in de bijlagen.

1. Onderzoek gezondheidstoerisme in Zeeland
2. Inventarisatie ondernemers in Sluis; een kwantitatief onderzoek onder (MKB) ondernemers binnen de gemeente Sluis met de vraag hoeverre zij inspelen op de zorgvraag en gezondheidsbehoefte van gasten.
3. Mogelijkheden ondersteuning gemeente Sluis, aan de hand van hier bovengenoemd onderzoek.
4. Brainstormsessie met kernteam voorafgaand aan de inspiratiebijeenkomst
5. Inspiratiebijeenkomst voor stakeholders
6. Sessie met kernteam om conceptprogramma te bespreken en aan te vullen.

Het hele proces is begeleid door een kernteam van experts bestaande uit Minke Rabaut (afdeling Recreatie & Toerisme, gemeente Sluis), Jeroen Koppert (afdeling sociale domein, gemeente Sluis), Gabriëlle Najje (Afdeling Ruimtelijk Beleid, gemeente Sluis), Melissa Meiresonne (ZorgSaam/ Gezondheidscentrum), Jessica van Langevelde (ZorgSaam), Patrick Vader (Sport Zeeland), Estherella van Klinken (GGD Zeeland), Olaf Timmermans (Lectoraat Healthy region), Margot Tempelman (Kenniscentrum Kusttoerisme) en Tatiana Booi (Impuls). Ook de Adviescommissie R&T van de gemeente Sluis is betrokken bij dit proces.

Dit kernteam heeft input geleverd voor de inspiratiebijeenkomst en tevens meege gedacht bij de totstandkoming van het stimuleringsprogramma.

6.1 Onderzoek gezondheidstoerisme in Zeeland

Op het gebied van gezondheidstoerisme is reeds veel onderzoek gedaan, maar over hoe gasten bezig zijn met gezondheid tijdens hun vakantie in Zeeland en of Zeeland wordt gezien als bestemming om op vakantie gezond bezig te zijn, was nog niet veel bekend. Daarom is er naast literatuuronderzoek ook onderzoek gedaan onder leden van het Zeelandpanel van het Kenniscentrum Kusttoerisme. Het Kenniscentrum Kusttoerisme bevroegt jaarlijks een panel over ontwikkelingen binnen toerisme. Dit panel bestaat uit gasten én eigen inwoners van Zeeland.

In het onderzoek stonden drie onderwerpen centraal:

1. Hoe men thuis en op vakantie bezig is met gezondheid.
2. De opinie over de mogelijkheden om op vakantie in Zeeland bezig te zijn met gezondheid.
3. De tevredenheid over het aanbod om op vakantie in Zeeland bezig te zijn met gezondheid.

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat Zeeland in de ogen van vakantiegangers een aantal sterktes heeft als gezonde regio. Vooral de omgevingsfactoren zoals de zee, duinen en de polderlandschappen maken dat Zeeland als gezonde regio wordt ervaren. Zeeland als gezonde regio maakt dat vakantiegangers meer bewegen als ze hier verblijven. Panellleden zien in Zeeland vooral de mogelijkheden voor gezonde mensen om te ontspannen en gezond bezig te zijn, maar ook een omgeving die helend werkt naar mensen die behoefte hebben om (fysiek of mentaal) te herstellen. Kansen liggen er vooral in het ontwikkelen van combinaties tussen tot nu toe op zichzelf staande aanwezige voorzieningen, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van totaalpakketten voor de sportieve gasten met combinaties van wellness en sport, maar ook door het opzetten van gedeelde faciliteiten waarin zorg wordt geleverd aan gasten én inwoners.

6.2 Perspectief van de ondernemers

Respondenten

Per mail is een digitale vragenlijst uitgezonden onder 321 ondernemers uit de recreatie-en toerismesector en de gezondheidssector in de gemeente Sluis. Daarbij is gebruik gemaakt van het actuele adresbestand van de gemeente Sluis. 62 respondenten hebben de vragenlijst volledig ingevuld. De resultaten zijn daarmee zeker niet representatief voor alle ondernemers, waardoor zij voorzichtig moeten worden geïnterpreteerd. Met dit onderzoek wordt enkel een indicatie weergegeven over wat er speelt onder de doelgroep.

De respondenten bevinden zich in verschillende sectoren. Er zijn drie sectoren die het meest naar voren zijn gekomen. Bijna de helft van de respondenten (30) bevindt zich in de sector 'logies en accommodaties' en is daarmee de grootste sector van de respondenten. De daarop volgende sector is 'eten en drinken' met 12 respondenten. Als derde sector volgt de categorie 'overige' met 10 respondenten. De categorie 'overige' werd voornamelijk gekozen door mensen uit de natuursector. Bij ruim twee derde van de respondenten (44 respondenten) zijn er 10 of minder dan 10 werknemers in dienst. 14 respondenten geven aan dat zij tussen de 11-50 werknemers in dienst hebben, daarnaast geeft een enkele respondent aan meer dan 51 werknemers binnen de organisatie te hebben. De bedrijven van de respondenten bestaan dus voornamelijk uit middelgrote en kleine bedrijven(MKB).

Doelgroep

Een groot aantal van de respondenten (53) geeft aan in te spelen op de doelgroep 'gezonde mensen; gezond eten, bewegen en rust'. Daarnaast geeft een veel kleiner gedeelte van de respondenten (9) aan in te spelen op de doelgroep 'mensen met een zorgbehoefte; ouderen, minder valide mensen'.

Huidige situatie

De respondenten hebben aangegeven over welk aanbod en welke faciliteiten hun bedrijven nu beschikken, deze resultaten zijn weergegeven in onderstaande tabel. Hieruit valt af te leiden dat er voornamelijk rekening wordt gehouden met mensen met een beperking en met de behoefte aan gezonde of specifieke voeding.

Aanbod/faciliteiten van de toeristische bedrijven in de gemeente Sluis (N=62)	Aantal Respondenten
Toegang voor minder validen	31
Gezonde voeding	23
Gerechten voor specifieke diëten, etc.	20
Anders	18
Beweging bevorderende activiteiten	17
Bewegwijzering	13
Aanpassingen voor mensen die minder goed zien	2

Onder de categorie 'anders' worden verschillende voorbeelden gegeven, onder andere: informatieverstrekking, ontspanning en activiteiten op maat.

Inspelen op gezondheidsbehoefte gasten

Gezondheidsbehoeften worden in dit onderzoek omschreven als het doelbewust gezond bezig zijn met eten, bewegen, wellness en sport.

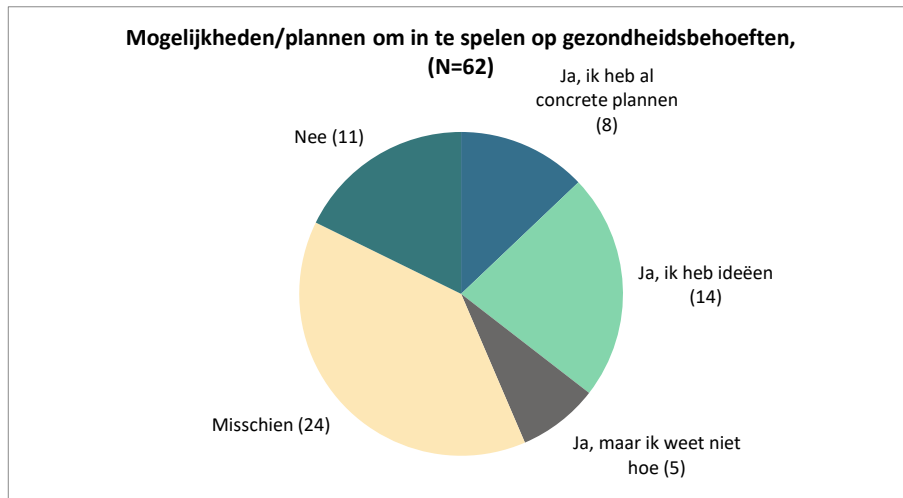
Exact de helft van de respondenten (31) heeft aangegeven aan dat zij inspelen op de

gezondheidsbehoeften van haar gasten. Zij geven hierbij voornamelijk invulling aan de hand van twee categorieën, namelijk: gezonde voeding en sport- en bewegingsactiviteiten. Daarnaast richt een klein gedeelte van de respondenten zich op de bewustwording van gezondheid middels educatie en het promoten van natuur als middel om (mentaal) gezond te blijven. In onderstaande tabel is te zien op welke manier de meeste respondenten inspelen op de gezondheidsbehoeften van haar gasten.

Toeristische ondernemers in de gemeente Sluis spelen voornamelijk in op de gezondheidsbehoeften van haar gasten met: (N=62)

1. Gezonde voeding (20 respondenten)
2. Bewegingsactiviteiten (11 respondenten)
3. Functie van de natuur voor (mentale) gezondheid (3 respondenten)
4. Wellness (3 respondenten)

Tot slot is er een gedeelte respondenten die aangeeft mogelijkheden te zien of plannen te hebben om in te spelen op de gezondheidsbehoeften van haar gasten. Hierbij gaven 8 respondenten aan al concrete plannen te hebben, 14 respondenten ideeën te hebben, 5 respondenten wel in te willen spelen, maar niet wetend op welke manier en 24 respondenten misschien in te willen spelen op de gezondheidsbehoeften van haar gasten. De overige respondenten (11) willen niet inspelen op de gezondheidsbehoeften.

Inspelen op zorgvraag gasten

De zorgvraag wordt in dit onderzoek omschreven als het toegankelijk maken voor minder valide mensen, rekening houden met allergieën en andere afwijkingen op het gebied van gezondheid. Ruim twee derde van de respondenten (45) geeft aan in te spelen op de zorgvraag van haar gasten, welke door de respondenten op verschillende wijze worden geïnterpreteerd. De uitkomsten zijn in te delen in twee categorieën, namelijk: toegankelijkheid en rekening houden met dieet/allergenen. Binnen de categorie toegankelijkheid wordt voornamelijk ingespeeld op het toegankelijk maken van voorzieningen voor minder- en invalide mensen. Hierbij werd rekening

gehouden met rolstoelvriendelijkheid en het veilig en bereikbaar maken van (bad)kamers. Binnen de categorie dieet en allergenen wordt voornamelijk ingespeeld op speciale dieetwensen en wordt er rekening gehouden met uiteenlopende allergenen.

6.3 Vraag naar ondersteuning gemeente

Huidige invulling gezondheidsbehoeften

De respondenten geven aan dat er bij het huidige aanbod op een aantal vlakken ondersteuning van de gemeente noodzakelijk is. Er is voornamelijk ingegaan op de ondersteuning in de sport- en beweegsector. De vraag hierbij is echter uiteenlopend, maar komt eigenlijk neer op participatie. Zo geeft een aantal respondenten aan dat er een behoefte is aan overzicht van beweegactiviteiten, loop- en fietsroutes met als doel dat meer mensen kunnen participeren. Er is ook een aantal respondenten die hebben aangegeven dat de gemeente moet bijdragen aan de toegankelijkheid van sport- en beweegactiviteiten, tevens met hetzelfde doel; participatie. Ten derde is er ondersteuning nodig bij communicatie en samenwerking tussen verschillende sportorganisaties en stakeholders. Een aantal respondenten geeft aan dat samenwerking tussen verschillende aanbieders noodzakelijk is om meer mensen te kunnen bereiken. Ten vierde is er een aantal respondenten die hebben aangegeven dat de gemeente een grotere bijdrage moet leveren aan de verhoging van kwaliteit van wandel-, fiets- en ruiterspaarden. Hiernaast ook meer aandacht voor de natuur en het gebruik van de natuur.

Huidige invulling zorgvraag

De respondenten geven aan dat zij voornamelijk gebaat zijn bij het ontvangen van subsidies om het huidige aanbod meer vorm te geven, voornamelijk voor het aanschaffen van trapliften of het ontwerpen van rolstoeltoegankelijke toiletten. Daarnaast geeft een aantal respondenten aan dat zij graag ondersteuning willen in kennis en expertise van de gemeente, dat deze kennis ook daadwerkelijk met ondernemers wordt gecommuniceerd. Enkele respondenten geven aan dat de gemeente moet zorgen voor een goede infrastructuur en bewegwijzering, zodat de ondernemers goed bereik- en vindbaar zijn. Tot slot zijn er enkele respondenten die wel graag ondersteuning van de gemeente zouden krijgen, maar (nog) niet weten in welke vorm. Zij willen graag worden geïnspireerd.

Plannen invulling gezondheidsbehoeften

Er zijn veel overeenkomsten in de vraag naar ondersteuning bij het huidig aanbod en de plannen/mogelijkheden om in te gaan spelen als ondernemer op gezondheidsbehoeften van toeristen. Zo zou de gemeente bij moeten dragen aan de kwaliteit van wandel- fiets- en mountainbikepaden, daarnaast aan de toegankelijkheid en participatie aan (beweeg)activiteiten. Echter gaat een groot deel van de respondenten hier in op communiceren en het delen van kennis. Zij zien graag meer ondersteuning/begeleiding in innovatie van het aanbod en willen duidelijke communicatie met de gemeente, bijvoorbeeld één contactpersoon/aanspreekpunt binnen de gemeente voor innovatie.

Plannen invulling zorgvraag

Ook in de vraag naar ondersteuning van de gemeente om in te gaan spelen op de zorgvraag van toeristen zijn veel overeenkomsten met de vraag naar ondersteuning bij het huidig aanbod. Zo is er een grote vraag naar subsidies voor aanschaf van trapliften en/of het ontwerpen van rolstoelvriendelijke toiletten. Daarnaast geven een aantal respondenten aan dat zij behoefte hebben aan kennisondersteuning en begeleiding om nieuwe diensten/producten te bieden. Een groot gedeelte van de respondenten wil graag inspelen op de zorgvraag van toeristen en wil ondersteuning van de gemeente. Zij weten enkel niet op welke manier zij om hulp moeten vragen en waar de gemeente hen in kan ondersteunen. Tot slot geeft een enkele respondent aan dat hij/zij graag wil samenwerken met de gemeente om interventies met natuur te kunnen faciliteren.

6.4 Inspiratiebijeenkomst gemeente Sluis

Doel van de inspiratiebijeenkomst was inzicht geven in de context Healthy Region op internationaal, nationaal en regionaal niveau. Er is gepresenteerd wat er al is op het gebied van gezondheidstoerisme in de gemeente Sluis. Een aantal initiatieven is belicht tijdens korte zeepkistpresentaties en er hebben verdiepingssessies plaatsgevonden om te komen tot een aantal kansrijke pilots in de gemeente Sluis. De inspiratiebijeenkomst is bezocht door 60 deelnemers bestaande uit R&T ondernemers, zorginstellingen en overige direct betrokkenen.

Wethouder Ploegaert heette iedereen welkom. Vervolgens gaf Lector Olaf Timmermans een inleiding over Healthy Region. Hierbij werd de kanteling besproken om meer te redeneren vanuit gezondheid dan vanuit zorg. Dat neemt overigens niet weg dat zorgtoerisme geen deel uitmaakt van het onderwerp. Het is juist een aanknopingspunt voor de bevordering van toerisme in de gemeente Sluis. Vooral de koppeling tussen de vrijetijdseconomie en zorg economie is kansrijk. Onverwachte – niet voor de hand liggende - combinaties leveren nieuwe producten en diensten op voor gasten, maar juist ook voor inwoners. Zoals reeds bij de definiëring van gezondheidstoerisme is aangegeven, hanteert het lectoraat drie onderzoekslijnen die aansluiten bij de ontwikkeling van Zeeland als gezonde regio. Dit zijn:

- Healthy living;
- Healthy lifestyle;
- Healthy hospitality.

Op basis van de bovenstaande beschreven onderzoekslijnen zijn drie doelgroepen te onderscheiden waarop de ondernemers zich kunnen richten:

1. De gast met een hoge mate van gezondheid.
2. De gast met zorgbehoefte.
3. De gast met medische zorgbehoefte.

Voor elke doelgroep is een ander aanbod nodig, ofwel een ander samengesteld product om kansen voor toerisme te creëren. De uitgebreide informatie over de onderzoeksvragen is via deze onderstaande link te downloaden. (<https://hz.nl/uploads/documents/Inaugurele-redeTimmermans.pdf>)

Na de inleiding heeft Peter Kruizinga van de HZ de resultaten gepresenteerd van de onderzoeken die in het voorjaar van 2018 gehouden zijn. Vervolgens zijn zes ondernemers aan het woord geweest; staande op een zeepkist heeft elk van hen 5 minuten de zaal geïnspireerd met hun initiatief, missie en visie. De PowerPointpresentaties van Olaf Timmermans en Peter Kruizinga en die van de beschikbare zeepkistpresentaties zijn in bijlagen 3, 4 en 5 opgenomen.

Met de input van de zeepkistpresentaties zijn op vier thema's (Healthy Living, Healthy Lifestyle, Healthy Hospitality en Healthy Holidays) verdiepingssessies gehouden. Vervolgens is op basis van het 'World Café – principe' (discussiëren in roulerende groepen, waarbij voortgeborduurd wordt op elkaars ideeën) met elkaar gebrainstormd over kansen, mogelijkheden én daadwerkelijke initiatieven. Het was niet primair de bedoeling om al te komen tot nieuwe producten, maar sommige ondernemers hadden al wel concrete plannen en ideeën. Verder hebben recreatieondernemers en zorgaanbieders ervaringen gedeeld; hierdoor ontstonden nieuwe oplossingsrichtingen die in het uitvoeringsprogramma een rol hebben gekregen.

De verslagen van de verdiepingssessies zijn in **bijlage 6** opgenomen, hieronder worden de belangrijke constatering en daarmee kansen benoemd:

1. Gezondheidstoerisme moet op verschillende niveaus worden ontwikkeld passend bij het DNA van de dorpen, zodat ieder zich kan onderscheiden. Daarvoor wordt er aangesloten bij bestaande dorpsvisies of wordt er bij de ontwikkeling van producten en diensten rekening mee gehouden. Een hulpmiddel om het aanbod van producten en diensten in kaart te brengen, is de positioneringspiramide, een uitgebreide toelichting van deze positioneringspiramide is te vinden in bijlage 8. (Basis (volumeproducten) zoals goede infrastructuur/ goede bereikbaarheid tot een iconisch (Statementproducten) hoogwaardig wellness centrum dat gekoppeld wordt aan de Badstatus van Cadzand-Bad).
2. Bij de ontwikkeling van producten en diensten op het gebied van gezondheidstoerisme is het van belang dat de eigen inwoner nauw betrokken wordt.
3. Kansrijke initiatieven van gezondheidstoerisme worden ontwikkeld door de klantreis (customer journey) centraal te stellen.
4. Naast lokale inbedding is gezamenlijke communicatie en daarmee goede vindbaarheid van de producten en diensten op het gebied van gezondheidstoerisme voor zowel de inwoner als de toerist noodzakelijk (alles op één plek). Ook de communicatie over de producten en diensten zelf is van belang (het verhaal achter het product). Met als uiteindelijk doel dat er cohesie ontstaat tussen het geheel (tussen producten en diensten aan de kust en het achterland).
5. Het aanspreken van nieuwe doelgroepen wordt als kansrijk gezien door ondernemers en kansrijke initiatieven van gezondheidstoerisme zijn gericht op het verlengen van het seizoen: wat goed is voor de inwoner is ook goed voor de gast en vice versa. Zowel de inwoner als de gast heeft behoefte aan een gezonde keuze het hele jaar door. Daarmee wordt gezondheid gezien als een onderdeel van gezonde levensstijl en een unieke vakantiebeleving in West-Zeeuws-Vlaanderen.
6. Er liggen kansen om de bereikbaarheid van de regio te vergroten, met name op het gebied van duurzame vervoersvormen.
7. Er is behoefte aan elkweervoorzieningen op diverse plaatsen en verdere doorontwikkeling van zaken die al in gang zijn gezet, zoals de wellnessroute in Cadzand-Bad.
8. De zorg- en welzijnswereld is nu nog gescheiden van de toeristisch-recreatieve wereld. Elkaars taal spreken en begrijpen zou samenwerking tussen de werelden bevorderen. Voor gasten is het gevoel van veiligheid van belang. Concept als een mobiele kustdokter of zorgadviespunten worden als kansrijk gezien.
9. Koppelingen met toerisme-sport-bewegen-gezonde voeding-kinderopvang-duurzaamheid worden als kansrijk gezien.
10. Het bewust bezig zijn met een gezonde levensstijl kan bevorderd worden door het aanstellen van buurtsportcoaches/ lifestylecoaches. Ook voor mensen met psychische klachten kunnen programma's ontwikkeld worden met name in het naseizoen.
11. Rol van de gemeente wordt als faciliterend gezien met een behoefte aan ontschotting (samenwerking tussen de verschillende afdelingen en sectoren).

De kansen uit de verdiepingssessies en de input van alle onderzoeken vormen de basis van de keuzes die in het stimuleringsprogramma zijn gemaakt.

7. Stimuleringsprogramma gezondheidstoerisme Sluis

Het resultaat van het interactieve proces van voorbereiding heeft voldoende bouwstenen opgeleverd om een stimuleringsprogramma op te stellen dat uit de volgende drie programmalijnen bestaat:

1. Kansrijke voorbeeldprojecten.
2. Nadere onderzoeken en verkenningen.
3. Faciliterende rol gemeente.

Het programma is een begin op weg naar een samenhangende en integrale ontwikkeling op het gebied van gezondheidstoerisme. Het brengt een ontwikkeling op gang. Hiervoor zijn in de verschillende programmalijnen keuzes gemaakt om mee aan de slag te gaan. Het is geen dichtgetimmerd statisch geheel maar juist een dynamisch programma voor een verdere inspiratie, uitbouw, ontwikkeling en samenwerking. Als zich nieuwe kansen of projecten aandienen is er genoeg flexibiliteit om bij het stimuleringsprogramma aan te sluiten.

8.1 Kansrijke voorbeeldprojecten

Om als kansrijk voorbeeldproject in aanmerking te komen zijn de volgende criteria opgesteld:

- draagt bij aan de doelstelling van het stimuleringsprogramma;
- er is een (ondernemers)initiatiefnemer;
- sluit aan bij een dorpsvisie indien aanwezig;
- sluit aan bij de thematiek van de kernen;
- sluit aan bij de visie 'Krachtig verbonden';
- er is sprake van innovatieve cross-overs met een sociaal-inclusief karakter;
- is binnen redelijke termijn uitvoerbaar;
- het project is overzichtelijk, kleinschalig en kan als voorbeeld dienen voor een "zwaan-kleef-aan" effect en/of uitgroeimodel (co-creatie).

De uitvoering van de voorbeeldprojecten is ook bedoeld voor het opdoen van kennis en ervaring als leerproces. Hiervan kan dan bij de verdere doorontwikkeling van nieuwe projecten weer gebruik worden gemaakt.

Voorbeeldproject 1a: Doorontwikkeling badstatus Cadzand-Bad

Doel	Cadzand-Bad heeft sinds maart 2014 de badstatus verkregen. Cadzand-Bad zal zich verder profileren als aantrekkelijke badplaats vanuit de Badstatus en de onderscheidende mogelijkheden op het gebied van wellness en vitaliteit. Door deze ontwikkeling wordt tevens een bijdrage geleverd aan de leefbaarheid van dit gebied. Bij de doorontwikkeling van Badstatus Cadzand-Bad is één van de centrale ontwikkelperspectieven het realiseren van een Wellnessroute. Dit gebeurt op twee niveaus: a) Herinrichting van de openbare ruimte gekoppeld aan wellness en vitaliteit, zowel binnen als buitendijks. Met als bijzondere voorziening de realisatie van het Beachwellnesspaviljoen, wat in het duinlandschap, tussen haven, duinen, strand en zee komt te liggen op het strand. Voor het Beachwellnesspaviljoen start er een haalbaarheidsstudie vanuit de Balkenende-regeling (zie paragraaf 8.2) b) Verdere uitbreiding van wellnessfaciliteiten bij de hotels en andere ondernemers gericht op bijzondere belevingen voor de bezoekers. De faciliteiten op gebied van wellness, vitaliteit, beweging/ sport, voeding en zingeving zijn gekoppeld aan de thema's van de wellnessroute. De doorontwikkeling van de Badstatus Cadzand is tevens gekoppeld aan het Interregproject SAIL.
Doelgroep	Inwoners, gasten, ondernemers,
Beleid	Visiedocument 'Krachtig Verbonden'
Stakeholders	Recreatieondernemers, horecaondernemers, sportaanbieders, dorpsraad Cadzand, gemeente, Waterschap, Rijkswaterstaat, Provincie Zeeland

Cross-over	Toerisme, sport, bewegen, voeding, welzijn en gezondheid
DNA	Activiteitenplan Recreatie & Toerisme 2.0 en <i>Positionering Cadzand-Bad</i>
Aanpak	Realisatie van een wellnessroute inclusief wellnessfaciliteiten als een Beachwellnesspaviljoen, waarmee de gemeente Sluis zich kan onderscheiden als hoogwaardige wellness-en vitaliteitsbestemming.
Trekker	Ondernemers en gemeente
Looptijd	2018-2024

Voorbeeldproject 1b: Healthy kiosk aan Wellnessboulevard Cadzand-Bad

Doel	Realisatie van een healthy kiosk aan de wellnessboulevard van Cadzand-Bad als onderdeel van de wellnessroute. De wellnessroute is in 4 delen opgedeeld, samen met de duintuin wordt de kiosk een onderdeel van Vitaliteit & gezonde voeding. Bij het Strandhotel is de duintuin voorzien van kruiden voor eten, bij de kiosk is de duintuin voorzien van ingrediënten voor gezonde drankjes.
Doelgroep	Gasten en inwoners
Beleid	Bidboek, Badstatus, gezondheidsregio, Visiedocument 'Krachtig Verbonden'
Cross-over	Toerisme- vitaliteit - gezonde voeding- natuurproducten - duurzaam - recycling
DNA	Activiteitenplan Recreatie & Toerisme 2.0 en <i>Positionering Cadzand-Bad</i>
Stakeholders	Horecaondernemers, hotelondernemers en gemeente
Aanpak	Realisatie van een mobiele healthy kiosk (pop-up), waarbij gezonde hapjes, sapjes en smoothies aangeboden worden afkomstig uit de nog in te richten duintuin. De producten kunnen als take away meegenomen worden. De kiosk richt zich met name op de voorbijganger; fietser, wandelaar, sporter. Daarnaast wordt er uitleg gegeven over de aangeboden producten en informatie over een gezonde levensstijl.
Trekker	Joy Inspiration
Looptijd	2018-2020

Met opmerkingen [TB3]: Wanneer is het document mbt Positionering Cadzand-Bad gereed?

Voorbeeldproject 1c: Cadzand in beweging

Doel	Ontwikkeling dynamisch beweegprogramma gekoppeld aan een lifestylecoach. Het beweegprogramma kan gekoppeld worden aan de wellnessroute en het aanbod is voor zowel jong als oud. Dit beweegprogramma heeft als doel een gezonde levensstijl te stimuleren. Dit project is onderdeel van het Interregproject SAIL.
Doelgroep	Gasten en inwoners
Beleid	Visiedocument 'Krachtig Verbonden'
Cross-over	Toerisme-vitaliteit- sport/bewegen-gezondheid
DNA	Activiteitenplan Recreatie & Toerisme 2.0 en <i>Positionering Cadzand-Bad</i>
Stakeholders	Sport-en beweegaanbieders, buurtsportcoaches, recreatieondernemers, dorpsraad Cadzand en gemeente
Aanpak	Om de inwoners en gasten bewust te maken van een gezonde levensstijl zullen verschillende onderdelen ontwikkeld worden:
	<ol style="list-style-type: none"> 1) Aanbod fitheidstesten voor diverse doelgroepen (40-55 jaar/ 55-80 jaar) gekoppeld aan een leefstijladvies. Doel : creëren bewustzijn; 2) Aanbod leefstijlcoach: advies inwinnen en begeleiding op maat bij gezonde levensstijl; 3) Verdere doorontwikkeling van beweeg- en sportaanbod en de samenwerking tussen de sport- en beweegaanbieders en de toeristische ondernemers stimuleren zodat ze gezamenlijk mogelijkheden creëren tot gezond gedrag
Trekker	MOIO ism Sport Zeeland
Looptijd	2018-2020

Met opmerkingen [TB4]: Patrick nog aanvullen

Voorbeeldproject 2: Cadzand eet gezond

Doel	Het stimuleren van actief ouder worden en langer zelfstandig wonen van ouderen door onder meer een programma te ontwikkelen om gezonde voeding toegankelijk te maken en mensen bewust te maken van het belang van gezonde voeding. Daarmee worden mensen zelfredzamer en minder afhankelijk van traditionele gezondheids- en sociale zorgvoorzieningen. Dit project is onderdeel van het Interregproject SAIL.
Doelgroep	Gasten en inwoners
Beleid	Visiedocument 'Krachtig Verbonden'
Cross-over	Toerisme-vitaliteit- sport/bewegen-gezondheid
DNA	Activiteitenplan Recreatie & Toerisme 2.0 en Goed Leven
Stakeholders	Horeca-aanbieders, detailhandel, dorpsraad Cadzand, SOOS en gemeente
Aanpak	Om de inwoners en gasten bewust te maken van een gezonde levensstijl gericht op voeding en welzijn zullen verschillende onderdelen ontwikkeld worden: <ol style="list-style-type: none">1) Bewustzijn creëren over gezonde voeding; kookworkshops2) Aanbod samen eten, koken, educatie: informatie over gezonde voeding3) Aanbod leefstijlcoach: advies inwinnen en begeleiding op maat bij gezonde levensstijl;4) Aanbod gezonde voeding dichtbij: toegankelijk maken van gezonde voeding
Trekker	GGD Zeeland/ Impuls en HZ
Looptijd	2018-2020

Voorbeeldproject 3: Doorontwikkelen healthy evenementen

Doel	Doorontwikkelen van kleinschalige festivals gericht op gezondheid in Zeeuws-Vlaanderen, zoals de Feel Good Market in Cadzand, Foodfest etc. Tijdens het healthy festival worden specifieke activiteiten en producten gericht op gezond leven in de omgeving van Zeeuws-Vlaanderen en omstreken aangeboden (zoals natuurwandelingen, kookworkshops met regionale producten, strandyoga, bootcamps langs het water, coaching etc).
Doelgroep	Inwoners, gasten, ondernemers
Beleid	Visiedocument 'Krachtig Verbonden'
Cross-over	Toerisme-vitaliteit- gezonde voeding—sport/bewegen- zingeving-natuur-gezondheid
DNA	Activiteitenplan Recreatie & Toerisme 2.0 en <i>Positionering Cadzand-Bad</i>
Stakeholders	Ondernemers, dorpsraad, vrijwilligers, sport-en beweegaanbieders, recreatieondernemers en Stichting Cadzand Cultureel
Aanpak	Doorontwikkelen van de evenementen door onder meer de vindbaarheid en zichtbaarheid van de evenementen te vergroten. Het streven is om elk jaar 2-3 evenementen verder te helpen.
Trekker	n.t.b.
Looptijd	2019-2024

Voorbeeldproject 4: Ontwikkeling blotevoetenpad in West-Zeeuws-Vlaanderen

Doel	Realisatie van een plan van aanpak voor een blotevoetenpad (2,5-5 km) aan de kust van West-Zeeuws-Vlaanderen (bij voorkeur ook een deel door het water heen). Op het blotevoetenpad kan men ervaren wat diverse ondergronden voor effect hebben op je lichaam. Tevens kan men de natuur op een andere manier beleven en is men bewust bezig met een gezonde levensstijl.
Doelgroep	Inwoners, gasten, ondernemers
Beleid	Visiedocument 'Krachtig Verbonden'
Cross-over	Toerisme-vitaliteit- sport/bewegen- zingeving-natuur-gezondheid
DNA	Activiteitenplan Recreatie & Toerisme 2.0
Stakeholders	Recreatieondernemers, gemeente, natuurorganisaties
Aanpak	Ontwikkeling van een blotevoetenpad aan de kust van West-Zeeuws-Vlaanderen met diverse ondergronden. Elke ondergrond heeft een specifieke werking op bepaalde organen. Het wandelen op een blotevoetenpad bevordert ook het evenwicht en de coördinatie doordat je op verschillende ondergronden loopt. Voetspiers, pezen en banden worden op een speelse manier gestimuleerd en het hele bewegingsapparaat profiteert hiervan. De gebruikers staan meer open voor natuurbeleving en gezonde voeding. Eerst wordt inzichtelijk gemaakt waar het blotevoetenpad het beste geplaatst kan worden. Vervolgens wordt er in kaart gebracht welke infrastructurele zaken er nodig zijn om het pad te realiseren. Bij de realisatie van het pad zal ook rekening gehouden moeten worden met een overdekte voorziening waar gebruikers hun schoenen kunnen neerzetten. Tevens is het wenselijk dat men bij deze voorziening enerzijds aan zingeving/ yoga/ tai chi etc kan doen in het geval het regent en anderzijds ook hun voeten kunnen wassen na een wandeling over het blotevoetenpad.
Trekker	Ahimsa ism gemeente
Looptijd	2019-2024

Voorbeeldproject 5: Doorontwikkeling Foodregio

Doel	West-Zeeuws-Vlaanderen doorontwikkelen als foodregio. Doel is om de meerwaarde van het culinair toerisme uit te breiden naar de gehele keten. Gezonde voeding (streekproducten) vormt een belangrijk onderdeel van gezondheidstoerisme.
Doelgroep	Inwoners, gasten en ondernemers
Beleid	Visiedocument 'Krachtig Verbonden'
Stakeholders	Recreatieondernemers, schelpdierondernemers, horecaondernemers, streekproducenten, Stichting duurzaam Groede, Plattelandscentrum Meetjesland, ZLTO, toekomstig Viscentrum Breskens en gemeente
Cross-over	Toerisme-gezond eten-zilte teelt-schelpdiersector- agrarische sector
DNA	Activiteitenplan Recreatie & Toerisme 2.0
Aanpak	Opstellen plan van aanpak om West-Zeeuws-Vlaanderen nog beter op de te kaart te zetten als bestemming waar je gezond kunt eten en drinken. Daarbij wordt er een vervolg gegeven aan het verkennende project 'Grenzeloze Foodregio' samen met Vlaanderen. Onderdelen die hier aan bod komen zijn:
	<ul style="list-style-type: none"> - Productontwikkeling: Opzet korte keten/ proeverijen/ workshops/ routes/ afzetkanalen en distributie - Samenwerking: netwerk tussen producenten/ agrariërs, recreatieondernemers - Communicatie: zowel verhaal achter streekproducten, als vindbaarheid en zichtbaarheid
Trekker	In analogie van het project "Gezonde voeding dichtbij" (LEADER project Noord en Midden Zeeland) kan met betrokken stakeholders in het Zeeuws Vlaamse (mogelijk grensoverschrijdend) een actieprogramma worden ontwikkeld. Gemeente(n) zijn belangrijke partners, ZLTO, KCKT, dorpsraden (eigen inwoners) Provincie Zeeland
Looptijd	2019-2024

Voorbeeldproject 6: Inzet mobiele kustdokter en zorgadviespunten

Doel	Opstellen plan van aanpak voor inzet mobiele kustdokter en zorgadviespunten in West-Zeeuws-Vlaanderen. Door de toenemende vergrijzing, zal het aantal 65-plussers verdubbelen en zal het aantal mensen met een zorgvraag ook toenemen. De mensen met een zorgvraag en hun mantelzorgers zouden vaker op vakantie (willen) gaan, als de accommodaties en de omgeving daar beter op uitgerust zijn. Ook de populatie van vaste en tijdelijke gasten vergrijst en men heeft in toenemende mate vraag naar een passend voorzieningen niveau. Door een mobiele kustdokter in te zetten en adviespunten waar men zorg kan krijgen, hebben mensen met een zorgvraag (acuut/ 1 ^e hulp of permanent) een veilig gevoel dat er altijd een dokter op afroep is en zorg in de buurt geleverd kan worden.
Doelgroep	Inwoners en gasten
Beleid	Visiedocument 'Krachtig Verbonden'
Cross-over	Toerisme-vitaliteit-gezondheid-zorg-welzijn
DNA	Activiteitenplan Recreatie & Toerisme 2.0 en Goed Leven
Stakeholders	Recreatieondernemers, zorgorganisaties, welzijnsorganisaties
Aanpak	Opzet plan van aanpak voor inzet mobiele kustdokter en zorgadviespunten en realisatie van plan van aanpak.
Trekker	ZorgSaam ism gemeente en TUA
Looptijd	2019-2024

Voorbeeldproject 7: Koppeling Gezondheidscentrum Antonius aan recreatiesector

Doel	In februari 2018 is het Gezondheidscentrum Antonius in Oostburg geopend. Doel is om de samenwerking binnen de gezondheidszorgsector te stimuleren en daarmee goede en bereikbare zorg te kunnen bieden in de regio. Deze voorziening is er voor zowel de inwoner als de gast. Voor met name de doelgroep gasten liggen er kansen om hen meer aan het gezondheidscentrum te koppelen ipv dat men naar België gaat. Daarmee kunnen de voorzieningen in het gezondheidscentrum ook behouden en versterkt worden. Een eerste verbinding is nu gemaakt met het Beachwellnesspaviljoen.
Doelgroep	Inwoners, gasten, ondernemers
Beleid	Visiedocument 'Krachtig Verbonden'
Cross-over	Toerisme-vitaliteit-gezondheid-zorg-welzijn
DNA	Goed Leven en Activiteitenplan Recreatie & Toerisme 2.0
Stakeholders	Recreatieondernemers, zorgsector, welzijnssector
Aanpak	Plan van aanpak om samenwerking tussen Gezondheidscentrum Antonius en de recreatiesector West-Zeeuws-Vlaanderen te vergroten en te realiseren. Een belangrijk onderdeel vormt het elkaar ontmoeten en elkaar weten te vinden. Als idee is hiervoor het 'ontschotcafé' genoemd, als ontmoetingspunt tussen de verschillende sectoren (uitwerking zie onderdeel communicatie).
Trekker	ZorgSaam ism TUA
Looptijd	2019-2024

Voorbeeldproject 8: Vitale vakantie in West-Zeeuws-Vlaanderen

Doel	Ontwikkelen vitale vakanties in West-Zeeuws-Vlaanderen voor diverse doelgroepen: gericht op promoten algehele gezondheid tijdens verblijf enerzijds en met specifieke targets bv naar gewicht of specifieke doelgroepen (bv burn out/ psychische klachten)
Doelgroep	Inwoners, gasten, ondernemers
Beleid	Visiedocument 'Krachtig Verbonden'
Cross-over	Toerisme-vitaliteit-gezondheid-zorg-welzijn
DNA	Activiteitenplan Recreatie & Toerisme 2.0 en Goed Leven
Stakeholders	Recreatieondernemers, zorgsector, welzijnssector
Aanpak	Ontwikkelen diverse arrangementen voor diverse doelgroepen gericht op een vitale vakantie en een gezonde levensstijl.
Trekker	TUA ism de toeristische sector
Looptijd	2018-2020

8.2 Onderzoek en verkenning

Uit met name de inspiratiebijkomst zijn verschillende ideeën en suggesties naar voren gekomen om tot kansrijke projecten en/of samenwerking te komen. Daarvoor is eerst nog wel wat onderzoek nodig of het haalbaar is. Als onderzoeksopgaven zijn in dit stimuleringsprogramma de volgende zaken opgenomen.

Verkenning: welke kansen zijn er om een healthy elkweersvoorziening in Breskens te realiseren?

Doel	Inzicht krijgen in haalbaarheid om een gezamenlijke healthy elkweersvoorziening in Breskens te realiseren. Doel is om een jaarrond aanbod te creëren voor gasten in inwoners. De kracht zit in het gezamenlijk ontwikkelen ipv versnipperd aanbod.
Uitvoerder	HZ en Camping Groede
Stakeholders	Recreatieondernemers, horecaondernemers, dorpsraad Breskens/ Groede?, gemeente, welzijn
Aanpak	Onderzoek samen met studenten dat moet leiden tot een haalbaarheidsstudie en een concreet business model voor realisatie gezamenlijke elkweersvoorziening Breskens.

Met opmerkingen [TB5]: Eerste twee verkenningen worden samengevoegd tot 1 verkenning. Tekst wordt nog aangepast.

Verkenning: Welke kansen zijn er voor Breskens om uit te groeien tot een duurzaam inspiratiecentrum?

Doel	Inzicht in de economische en maatschappelijke haalbaarheid om in te spelen op het thema duurzaamheid in Breskens. Vraag is in hoeverre Qi Biotaria en het Veerplein als locatie gebruikt zouden om een duurzaam inspiratiecentrum te ontwikkelen. Onderdelen die daar aan gekoppeld kunnen worden zijn: streekproductenmarkt, cultuurhistorie, duurzaamheid etc.
Uitvoerder	HZ ism Qi Biotaria
Stakeholders	ondernemers, ZMF, ZLTO?
Aanpak	Onderzoek samen met studenten dat moet leiden tot een haalbaarheidsstudie en een concreet business model voor realisatie duurzaam inspiratiecentrum.

Verkenning: Hoe speelt een accommodatieverschaffer in op de vitale ouderen en de senior met een zorgvraag?

Doel	Inzicht in de economische en maatschappelijke haalbaarheid om in te spelen op de doelgroep vitale ouderen en senioren met een zorgvraag in kernen als Aardenbrug, Oostburg en Nieuwvliet.
Uitvoerder	HZ
Stakeholders	ondernemers, dorpsraad, welzijnsorganisatie, zorgaanbieders
Aanpak	Onderzoek samen met studenten dat moet leiden tot een haalbaarheidsstudie en een concreet business model.

Verkenning: Hoe kan de samenwerking tussen de bestaande voorzieningen in Groede vergroot worden?

Doel	Inzicht in de economische en maatschappelijke haalbaarheid om de samenwerking tussen de bestaande voorzieningen in Groede te vergroten: kerk, cultureel erfgoed, restaurants. Op welke wijze kunnen routes en verbindingen daar een rol in spelen?
Uitvoerder	HZ ism dorpsraad Groede?
Stakeholders	ondernemers, dorpsraad, welzijnsorganisatie, zorgaanbieders
Aanpak	Onderzoek samen met studenten dat moet leiden tot een haalbaarheidsstudie en een concreet business model om voorzieningen een structureel te borgen.

Verkenning: In hoeverre is het kansrijk om in te spelen op gezondheidstoerisme in combinatie met circulair bouwen bij de Tienhonderd Polder?

Doel	Inzicht in de economische en maatschappelijke haalbaarheid van circulaire bouwconcepten in combinatie met gezondheidstoerisme voor de Tienhonderd Polder.
Uitvoerder	HZ ism Camping Welgelegen
Stakeholders	Ondernemers, gemeente, dorpsraad, Tw!gt-om, Architectenbureau AID
Aanpak	Onderzoek samen met studenten dat moet leiden tot een haalbaarheidsstudie en een concreet business model.

Onderzoek: Haalbaarheidsstudie Beachwellnesspaviljoen met thalassotherapie in Cadzand-Bad

Doel	Inzicht krijgen in haalbaarheid van realisatie beachwellnesspaviljoen in Cadzand-Bad. Het beachwellnesspaviljoen zal een onderdeel vormen van de wellnessroute in Cadzand.
Uitvoerder	Hotel Noordzee ism HZ en ZorgSaam
Stakeholders	Ondernemers, welzijnsorganisaties, sportaanbieders, dorpsraden, gemeente
Aanpak	Onderzoek met diverse onderzoek- en kennisinstututen dat moet leiden tot een haalbaarheidsstudie (economisch, bouwtechnisch, maatschappelijk etc) en een concreet business model voor de realisatie van de beachwellness in Cadzand-Bad.
Looptijd	2018-2019

Onderzoek: Wat zijn de behoeften van diverse doelgroepen per periode?

Doel	Inzicht krijgen in de behoeften van diverse doelgroepen per periode (voorjaar, zomer, winter) om een passend aanbod te kunnen bieden.
Uitvoerder	HZ
Stakeholders	Aanbieders van producten en diensten, gasten, inwoners
Aanpak	Onderzoek samen met studenten dat leidt tot een overzicht van behoeftes van doelgroepen afgestemd op de periode en aanbevelingen voor een passend aanbod.
Looptijd	2019-2024

Onderzoek Gezondheidsprofiel opstellen voor de gemeente Sluis

Doel	Opstellen van gezondheidsprofiel voor de gemeente Sluis gebaseerd op de parels in de regio.
Uitvoerder	TUA, met als trekker de VVV Zeeland
Stakeholders	Dorpsraden, ondernemersverenigingen
Aanpak	Invullen van de positioneringspiramide vanuit perspectief gezondheidstoerisme.
Looptijd	2019-2024

Onderzoek Mobiliteit als onderdeel van gezondheid

Doel	Inzicht in de mobiliteitsbehoeften van senioren en komen tot innovatieve vervoersconcepten voor senioren.
Uitvoerder	HZ, Stichting Beleef West-Zeeuws-Vlaanderen en gemeente
Stakeholders	Dorpsraden, welzijnsorganisaties, zorgorganisaties, ondernemersverenigingen
Aanpak	Onderzoek samen met studenten dat leidt tot inzicht van de mobiliteitsbehoeften onder ouderen en aanbevelingen voor innovatieve vervoersconcepten.
Looptijd	2019-2024

Onderzoek [Vergroten toegankelijkheid bestaande aanbod op gebied van gezondheidstoerisme](#)

Doel	Het bestaande aanbod van producten en diensten gerelateerd aan gezondheidstoerisme vindbaar en toegankelijk maken voor toeristen en inwoners.
Uitvoerder	HZ
Stakeholders	Ondernemers, welzijnsorganisaties, zorgorganisaties, ondernemersverenigingen gidsennetwerk en VVV Zeeland
Aanpak	Onderzoek samen met studenten dat leidt tot een betere vindbaarheid van het aanbod op het gebied van gezondheidstoerisme.
Looptijd	2019-2024

8.3 Faciliterende rol gemeente

De gemeente Sluis heeft eerder aangegeven bij de stimulering van het gezondheidstoerisme in de regio te kiezen voor een faciliterende rol. Uit het ondernemersonderzoek en tijdens de inspiratiebijeenkomst is ook de verwachting en wenselijkheid van die rol uitgesproken. Op dit moment, ook hier is weer sprake van een niet statische invulling, zouden de volgende acties bij de gemeente kunnen worden weggelegd.

Actie 1: [Faciliteren netwerkbijeenkomsten gemeente Sluis](#)

Doel	Elkaar ontmoeten en leren kennen, elkaars taal leren spreken en daardoor stimuleren van nieuwe samenwerkingen en inspiratie opdoen. Het idee is om 1-2 keer per jaar een informele netwerkbijeenkomst te organiseren. Bij iedere borrel wordt een spreker uitgenodigd die zowel voor bedrijven als voor zorgaanbieders en gemeenten interessant is.
Uitvoerder	Gemeente/ TUA
Stakeholders	R&T, Zorg, Welzijn, Sport & Bewegen
Aanpak	Eén tot twee keer per jaar een netwerkbijeenkomst organiseren; gekoppeld aan een inhoudelijk thema en tevens voortgang uitvoering Stimuleringsprogramma terugkoppelen.
Looptijd	Start eind 2018 en is doorlopende actie

Actie 2: [Communicatie](#)

2a. [Inventarisatie initiatieven gezondheidstoerisme Sluis](#)

Doel	Compleet overzicht creëren van alle initiatieven op het gebied van gezondheidstoerisme en initiatieven aan elkaar verbinden. Dit overzicht biedt ook input voor het te realiseren platform.
Uitvoerder	Gemeente Sluis/ TUA
Stakeholders	Ondernemers en organisaties uit R&T, Zorg, Welzijn, Sport & Bewegen
Aanpak	Uitzetten inventarisatie om initiatieven van gezondheidstoerisme op te halen.
Looptijd	Start eind 2018 en is doorlopende actie.

2b. [Communicatiepunt en platform voor aanbieders](#)

Doel	Kunnen vinden van initiatieven en mogelijkheden om op aan te haken als ondernemer of instantie. Het bundelen van ondernemers die hiermee bezig zijn; bevorderen van samenwerking. Vraag en aanbod bij elkaar brengen (marktplaats) voor projecten én kennisdeling.
Uitvoerder	Gemeente Sluis/TUA
Stakeholders	Gemeente en ondernemers
Aanpak	Inrichten van digitale infrastructuur voor platform, realiseren WIKI.
Looptijd	Start 2019, realisatie operationeel en dan blijvend ontwikkelen.

2c. [Communicatiepunt en platform voor consumenten](#)

Doel	Kunnen vinden van aanbod van voorzieningen vanuit toeristisch perspectief (VVV) maar ook uit zorgperspectief.
Uitvoerder	TUA
Stakeholders	VVV, patiëntenplatforms
Aanpak	Opzetten platform en aanpassen websites.
Looptijd	Start 2019 en is blijvend.

Actie 3. Aanpassing openbare ruimte

Doel	Bij aanpassing/herinrichting van de openbare ruimte wordt steeds voor zover mogelijk rekening gehouden met personen met een functiebeperking.
Uitvoerder	Gemeente Sluis
Stakeholders	Werkgroep Gehandicapten
Looptijd	Permanente actie

Met opmerkingen [TB6]: Minke vult deze actie aan iom collega's inzake acties VN-verdrag.

Bijlage 1: Korte samenvatting onderzoek gezondheidstoerisme Zeeland

Zeeland kent met haar landschap en oorsprong van het toerisme een duidelijke relatie met gezondheid. Het Kenniscentrum Kusttoerisme bevraagt jaarlijks een panel over ontwikkelingen binnen toerisme. Dit panel bestaat uit gasten én eigen inwoners van Zeeland en is in 2015 ook bevraagd op gezondheid, zorgtoerisme. De relatie landschap en gezondheid wordt dan ook bevestigd door de panelleden. Zij zien Zeeland vooral als een provincie met uitgekende mogelijkheden om te ontspannen. Het overgrote deel komt naar Zeeland om te genieten van het strand, de zee en duinen en het (relatief lege en rustige) polderlandschap. Ook is Zeeland een goede plek om tijd met familie en vrienden door te brengen. Zeeland nodigt uit tot bewegen, een verblijf in Zeeland leidt bij de panelleden tot een forse toename van bewegen en een groter deel voldoet op vakantie in Zeeland aan de Nederlandse norm gezond bewegen.

De resultaten uit het onderzoek tonen dat de meerderheid van de panelleden gezondheid belangrijk vindt en in enige mate de eigen leefstijl inricht naar een zo gezond mogelijk leven. Toch geven de scores ook aan dat niet alle panelleden voldoen aan de Nederlandse norm gezond bewegen, niet allemaal afzien van roken of weinig aandacht hebben voor gezond eten, ondanks het belang dat men hecht aan gezondheid.

Kansen en mogelijkheden om Zeeland te profileren als gezonde regio voor vakantie zitten daarom vooral in het actief bevorderen van gezond gedrag tijdens het verblijf in Zeeland. Juist de wisseling van omgeving, weg van de dagelijkse gewoonten thuis, stelt mensen in staat hun gewoontes te veranderen en hun voornemens om meer gezond te leven om te zetten in daadwerkelijk gedrag. Uit het onderzoek blijkt echter dat slechts een beperkt aantal gasten hun gedrag dat de gezondheid positief beïnvloedt (bijvoorbeeld minder roken, gezond eten en letten op het gewicht), aanpast tijdens een vakantie in Zeeland. Ondanks de tevredenheid over de mogelijkheden om in Zeeland met gezondheid en gezond gedrag bezig te zijn, lijkt het dat vakantie vooral inhoudt dat 'de teugels wat losser' mogen en dat er, minder dan thuis, op de gezondheid gelet wordt. Juist op dit aspect kunnen ondernemers in Zeeland meer actief inspelen. Wellicht dat een term als 'Healthy Holidays' uitgewerkt kan worden. Bijvoorbeeld door meer aandacht, producten en services gericht op gezonde leefstijl op te nemen in het verblijf.

Een andere ontwikkelkans is om onderdelen uit het door de GGD-Zeeland gestarte project 'Zeeuwse Elementen', waarin de relatie tussen omgeving en gezond gedrag centraal staat, te vertalen en toe te passen op gasten die Zeeland bezoeken. Met de Zeeuwse elementen zet GGD Zeeland het Blue Zones-gedachtengoed om naar Zeeuwse items voor een gezond en vitaal leven. Het doel is om de omgeving zo in te richten dat gezond leven vanzelfsprekend wordt. Elementen als bewegen, een doel in je leven hebben, gezonde voeding en een goede sociale omgeving zijn belangrijke factoren voor het vormen van een gezonde regio. Maar ook zijn dit elementen waarmee het concept van de badplaats-status nader ingevuld kan worden.

Het gezondheidstoerisme in Zeeland omvat wellness- en medisch toerisme. Vooral het wellness toerisme is en wordt ontwikkeld. Echter, het lijkt dat dit vooral binnen bestaande voorzieningen (hotels, campings) wordt aangeboden, om deze voorziening meer attractief en onderscheidend te maken. Een combinatie met andere activiteiten in de omgeving voor gasten die komen om te wandelen, fietsen of een andere sport uit te oefenen, wordt weinig gemaakt en gepromoot.

De voorzieningen voor medisch toerisme in Zeeland zijn tot nu toe beperkt. Daarin is geringe expertise en de kwaliteit van de medische zorg is volgens diverse ranglijsten zeker niet onderscheidend. De grote troef voor gezondheidstoerisme lijkt te worden gevormd door de unieke omgevingsfactoren in Zeeland. Echter, het nu bestaande aanbod lijkt vooral gericht op gasten, en minder op de behoeften die bij inwoners bestaan. Er zijn tot nu toe geen voorbeelden van gedeelde faciliteiten die zowel voor gasten als voor inwoners voorziet in diensten en services.

Juist het ontwikkelen van dit soort gedeelde faciliteiten lijkt duurzame oplossingen te bieden voor actuele vraagstukken in toerisme én maatschappij.

Panelleden zien in Zeeland vooral de mogelijkheden voor gezonde mensen om te ontspannen en gezond bezig zijn, maar ook een omgeving die helend werkt naar mensen die behoefte hebben om (fysiek of mentaal) te herstellen. Kansen liggen vooral in het ontwikkelen van combinaties tussen de bestaande voorzieningen. Bijvoorbeeld door het ontwikkelen van totaalpakketten voor de sportieve gasten met combinaties van wellness en sport, maar ook door het opzetten van gedeelde faciliteiten waarin zorg wordt geleverd aan gasten én inwoners.

De gehele themapublicatie is te downloaden.

<http://www.kenniscentrumtoerisme.nl/library/download/18754>

Onderstaand overzicht is een weergave van het aanbod en de tevredenheid ten aanzien van het aanbod (met betrekking tot voorzieningen voor actief bezig zijn) in Zeeland.

Aanbod	Belang aanbod	Tevredenheid aanbod	Vershil
Mogelijkheden om te ontspannen	8.3	8.3	0.0
Omgeving die uitnodigt tot wandelen of fietsen	8.2	8.8	0.6
Mogelijkheden om tijd door te brengen met familie / vrienden	7.8	5.7	-2.1
Mogelijkheid om ingrediënten te kopen waarmee ik zelf een gezonde maaltijd kan bereiden of om gezonde maaltijden af te halen	7.5	8.0	0.5
Mogelijkheid om in een restaurant een gezond gerecht te kiezen	7.1	7.3	0.2
Mogelijkheid om mijn reguliere sportactiviteiten uit te oefenen	6.1	7.8	1.7
Mogelijkheid om deel te nemen aan activiteiten waarmee ik actief kan werken aan geestelijke ontspanning	5.5	5.7	0.2
Mogelijkheid om kennis te maken met nieuwe vormen van beweging en sport	4.9	6.8	1.9
Mogelijkheden om mensen te ontmoeten met dezelfde interesses	4.9	6.9	2.0

Bijlage 2: Deelnemers Inspiratiebijeenkomst 6 juni 2018

Achternaam	Voornaam	Bedrijf/organisatie	E-mailadres
Babijn	Francois	Gemeente Sluis	bestuurssecretariaat@gemeentesluis.nl
Booi	Tatiana	Impuls Zeeland	tatianabooi@impulszeeland.nl
Calon	Anke	Provincie Zeeland	asf.calon@zeeland.nl
De Caluwé	Evelyn	Apotheek Oostburg en Apotheek Sluis	apotheker@apotheeksluis.nl
De Regt	Wim	Makelaar Gezond Eten/ Gezond in Zeeland	w.deregt@mondia.nl
De Waard	Jorina	Stagiaire Ademas	j.dewaard@ademas.nl
Derycke	Esther	Apotheek Oostburg en Apotheek Sluis	apotheker@apotheeksluis.nl
Faas	Peter	Hotel Noordzee	peter@hotelnoordzee.com
Feij	Roger	ZorgSaam Zorggroep Zeeuws-Vlaanderen	R.feij@zzv.nl
Flemm	Ralf	Koninklijke Horeca Nederland	joy@zeelandnet.nl
Gerarts	Annie	SP Sluis	anniegerarts@hotmail.com
Hartgers- Wagener	Ine	Stichting Groede/ Het Vlaamsche Erfgoed	erfgoed@zeelandnet.nl
Jasperse	Brenda	Makelaar jong leren eten Zeeland	b.dehaan@terneuzen.nl
Kamphuis	Leen	Raadslid gemeente Sluis	elka@zeelandnet.nl
Keijl	Lien	De Witte Wind: praktijk voor mindfulness	lucky13@zeelandnet.nl
Koppert	Jeroen	Gemeente Sluis	JKoppert@gemeentesluis.nl
Kruizinga	Peter	HZ University of Applied Sciences	peter.kruizinga@hz.nl
Leung	Ka Keung	Rabobank	ka.keung.leung@rabobank.nl
Martens	Robin	ZorgSaam	r.martens@zzv.nl
Meijer	Wim	RMDO	wmeijer55@icloud.com
Meiresonne	Melissa	Zorgsaam	m.meiresonne@zzv.nl
Modde	Ingeborg	Sweat Healthcenter	info@sweat.nu
Monteyne	Inge	Provincie Zeeland	iih.monteyne@zeeland.nl
Oosterling- Versluijs	Rina	Stichting Groede/ Vers & Lekker	rinaoosterling@gmail.com
Overdiep	Rienk	Robuust/ Goed Leven	r.overdiep@rosrobuust.nl
Pielaat	Claudia	Gemeente Sluis	CPielaat@gemeentesluis.nl
Ploegaert	Peter	Gemeente Sluis	info@gemeentesluis.nl
Provoost	Adrie	Kustadvies Zeeland	kustadvieszeeland@gmail.com
Provoost	Johan	Grote Kerk Groede	johanprovoost@hotmail.nl
Puyenbroek	Jack	Groen Links Sluis	sluis@groenlinks.nl
Rabaut	Minke	Gemeente Sluis	Mrabaut@gemeentesluis.nl
Rientjes	Ger	ZorgSaam lid cliëntenraad Ziekenhuis	info@rienties.eu
Scherbeijn	Marco	Moio Beach	marco@moio.nl

Schram	Willy	Gemeente Sluis	WSchram@gemeentesluis.nl
Schuit	Vincent	Kustpark Village Scaldia	vincent@village-scaldia.nl
Selis	Petra	Centrum Qi	qi-biotaria@zeelandnet.nl
Slimmen	Sybren	HZ University of Applied Sciences	s.slimmen@hz.nl
Tempelman	Margot	HZ University of Applied Sciences	m.tempelman@hz.nl
Timmermans	Olaf	HZ University of Applied Sciences	olaf.timmermans@hz.nl
Vader	Patrick	SportZeeland	p.vader@sportzeeland.nl
Valk	Diana	Eetwinkel Valk	info@eetwinkelvalk.nl
Van Damme	Eric	Strandcamping Groede	eric@strandcampinggroede.nl
Van de Kerkhove	Maarten-Paul	ZorgSaam, Orthopedisch Chirurg	mpvandekerkhove@zzv.nl
Van de Kerkhove	Adinda	ZorgSaam	a.vandekerkhove@zzv.nl
Van de Vijver-Deursen	Patricia	Raadslid gemeente Sluis	pdeurs@hotmail.com
Van den Berge	Patricia	Paras Concepts	patricia@paras.nl
Van Hoeve	Jan	Fysiotherapie West Zeeuws Vlaanderen	hoeve50@zeelandnet.nl
Van Klinken	Estherella	GGD Zeeland	estherella.vanklinken@gmail.com
Van Langevelde	Jessica	ZorgSaam	j.vanlangevelde@zzv.nl
Van Brabant	Jessica	Bedrijf in oprichting	ingridvanbrabant@hotmail.nl
Verduijn	JP	VFB	jp.verduijn@verduijns.com
Vermue	Joyce	ZorgSaam	j.vermue@zzv.nl
Verstaeten	Janny	Tragelzorg	j.verstraeten@tragelzorg.nl
Wage	Frederik	Rabobank Zeeuws-Vlaanderen	Frederik.Wage@rabobank.nl
Walraven	Gerard	ZorgSaam Zorggroep (Cliëntenraad ziekenhuis)	dagmar@zeelandnet.nl
Wattel	Claudia	Indigo	wattel@indigozeeland.nl
Wisse	Kay	Fysiotherapie West Zeeuws Vlaanderen	hoeve50@zeelandnet.nl
Naam?		Boerenhoeve Nieuwvliet	info@boerenhoeve.com

Bijlage 3: Presentatie professor Olaf Timmermans

Bijlage 4: Presentatie Peter Kruizinga

Bijlage 5: Pitches

Pitch 1: Petra Selis van Centrum Qi en Lien Keijl van Groede Tuinen

Pitch 2: Marco Scherbeijn van MOIO Beach

Pitch 3: Melissa Meiresonne van ZorgSaam

Presentatie toevoegen

Pitch 4: Peter Faas van Hotel Noordzee

Verhaal wellness route Cadzand

In 2013 heeft de provincie het initiatief genomen om de badstatus te behalen voor Cadzand en Domburg. In 2014 hebben beide badplaatsen deze badstatus ook werkelijk behaald.

In deze badstatus is de heilzame werking van het zeewater bij ons aangetoond, evenals de heilzame werking van de producten, zeekraal, lamsoor en oesters.

Na het behalen van de badstatus hebben we in Cadzand gedacht, en wat nu?

Gooien we het document in de onderste lade en gaan we door zoals we altijd hebben gedaan, of gaan we het daadwerkelijk verankeren in Cadzand. We hebben besloten om wellness een hoofdrol te laten spelen in Cadzand. Daarom hebben we de wellness route ontwikkeld.

Dit is een route van het begin van Cadzand, bij de haven, tot het eind, bij strandpaviljoen Moio.

In de wellness route hebben we verschillende elementen van wellness verwerkt: ontspanning, gezonde voeding, sport, bezinning en healing.

Als we bij Moio beginnen, daar hebben we de sport. Moio heeft vele mogelijkheden voor sport, en werkt actief samen met gezond Zeeland, die ook personal training kan geven.

Als we dan verder lopen komen we bij de eerste duintuin, waar een kiosk staat die de producten uit de duintuin gebruikt voor gezonde drankjes, zoals smoothies en sapjes.

Verderop komen we de tweede duintuin tegen bij het Strandhotel, en die gebruiken de producten uit de tuin voor hun eten bij pure C, het sterren restaurant van Sergio Herman.

Naast de haven komen we bij de beach wellness. De beach wellness staat op het strand, en is het hele jaar geopend. Hier maken we gebruik van zeewater, in warme zoutwaterbaden, zout uit de zee, het verdampte water gebruiken we voor het stoombad.

Er komt geen café restaurant in, maar we willen wel gebruik maken van enkele gezonde drankjes, met directe link naar de zee. We denken dat het vooral in de winter een enorme attractie is.

Stel voor, het regent, het is koud, en er staat een harde wind. Maar je zit in de hete sauna, en kijkt uit over het strand en de golven van de zee. Na de sauna ga je niet onder de koude douche, maar je sprint naar de zee, en duikt in het ijskoude water van de Noordzee, om daarna weer direct terug te gaan naar de beach sauna. Dit is natuurlijk een enorme beleving, die je eens mee gemaakt moet hebben.

Een tweede onderdeel van de beach wellness is de thalasso therapie. Hiervoor gebruiken we natuurlijk het zeewater wat voor de deur ligt. We denken aan samenwerking met de hogeschool Zeeland voor de kennis die daar is over Thalasso, en met ZorgSaam, om te kijken op wat voor soort kuurders we ons gaan richten, en welke diensten zorgzaam samen met ons kan leveren.

Misschien werken we in de toekomst samen met een kuurarts van Zorgzaam.

We denken vooral mensen te trekken die willen werken aan hun vitaliteit, dus gezonde mensen, die werken aan die gezondheid. Maar we denken ook mensen met ademhalingsproblemen (zoute zeelucht en zeewater) en met huid allergieën of andere huidaandoeningen (behandeling met zeewater) te ontvangen.

Tenslotte nog het stukje bezinning. Bij de haven begint de four freedom route, die daarna overgaat in de vredesvlam route. Deze route eindigt bij de kerk in Cadzand dorp. Het is onze bedoeling deze route verder aan te kleden, zodat het interessant wordt om het hele traject te lopen.

Te denken is aan de oude badcultuur, die in Cadzand al eind 19^e eeuw is gestart, nog voor Knokke. In de middeleeuwen, was er een lepra kolonie in Cadzand, de kerk was in tweeën gedeeld, zodat de zieke mensen niet naast de gezonde zaten. Wel was er een gat in deze muur, zodat ook de lepra leiders konden kijken naar het altaar. En waarschijnlijk zijn er nog vele andere verhalen, de vrede van Cadzand enzovoorts, die we kunnen vertellen en uitbeelden.

Dit is in het kort wat onze bedoeling is met de wellnessroute. De plannen worden steeds concreter, en er doen steeds meer ondernemers aan mee. De wellnessroute is niet enkel voor de toeristen, maar alles is ook open voor de eigen bewoners, en voor onze medewerkers.

We vinden dat we met deze route iets unieks maken, wat een heel jaar rond, een geweldige beleving is.

Pitch 5: Patrick Vader van Sport Zeeland

Gezondheidstoerisme in Sluis: Een weekendje uit met vrienden!

Kort nadat wij onze studies hadden afgerond, gingen we om het jaar een weekendje weg om zogenaamd even te relaxen. We gingen naar Berlijn, De Belgische Ardennen, Londen, Tsjechië en nog veel meer leuke Europese steden. De weekendjes waren meestal erg sportief en natuurlijk dronken we gezellig een glaasje en lachten we enorm veel. We bezochten de sauna, gingen naar de film deden allerlei leuke activiteiten, gewoon effe weg. U kent het vast wel dat soort weekendjes. Wij maakten toen niet altijd de gezonde keuzes, kan ik u verklappen, maar daar ben je jong voor zullen we maar zeggen.

Vorig jaar werden we allemaal 50 en besloten we opnieuw een weekendje weg te gaan. En u raadt het al, we gingen naar de gemeente Sluis, naar de mondaine badplaats Cadzand Bad. Deze keer zou het anders worden, want de aanhang mocht ook mee. En natuurlijk zouden we dan gedwongen worden om meer gezondere keuzes te gaan maken. Een healthy lifestyle is immers niet meer weg te denken.

De vriendengroep was het er over eens, dat we het eens wat dichterbij huis moesten zoeken. We reisden immers veel voor ons werk, we hebben allemaal een mooie baan met carrière perspectief, allemaal een sportief gezin met studerende kinderen. En daar komt ook nog bij dat wij ook allemaal Mantelzorg verrichten voor onze ouders en schoonouders. Oh ja, en daarnaast moeten we natuurlijk minstens twee keer per jaar op vakantie. Stress, nee dat kennen we niet, alleen dan als er iets tegenzit.

Bepakt met onze koffers verzamelden we ons op het Veerplein in Vlissingen en waagden de oversteek naar Breskens. We werden opgewacht door een elektrische tuk tuk die ons vervoerde naar onze verblijfplaats op strandcamping Groede. Een leuk initiatief van de gemeente Sluis met de gezamenlijke ondernemers, die hun bijdrage willen leveren aan echte schone lucht in West Zeeuws Vlaanderen. Zij bieden hiermee de bezoekers van deze gemeente een gezonde keuzemogelijkheid. Wel handig, want dan konden wij onze auto's ook thuislaten.

We werden hartelijk ontvangen door een Lifequard, in de door ons gereserveerde Panoramahuisjes op het strand. Deze lifequard bewaakt niet alleen de mensen op het strand en in de zee, maar biedt ook hulp aan de bezoekers van de Panoramahuisjes en legt de gasten op een vriendelijke manier uit welke gezonde keuzes er te maken zijn in de gemeente Sluis. Een prachtig voorbeeld van hoe we in Sluis voor en achter de duinen samenwerken.

Deze lifequards zijn overigens opgeleid in een nieuwe module van de samenwerkende onderwijsinstellingen, de Rede, het Reynaert en het Zwin College, de Hoge School Zeeland en het CLOS Goes. Hiermee bieden zij onze jongeren een mogelijkheid tot een gezond vakantiebaantje en hoeven wij hiervoor geen studenten uit Groningen te werven.

Daarnaast verzorgen de lifequards ook de boodschappendienst van de lokale ondernemers, zij zorgen ervoor dat de gezonde Zeeuwse producten op het vakantieadres worden geleverd. Super handig en altijd vers! Hiermee voorkomen veel verkeer van voertuigen op en nabij het strand. Dit verzekert een rustige en een schonere omgeving.

Ook de ondernemers uit de voedingssector, maken een gezondere keus in Sluis dus gemakkelijker. Vanuit de Panoramahuisjes konden we heerlijk genieten van het strand, de weidsheid van de Zeeuws-Vlaamse kust én het indrukwekkende scheepvaartverkeer.

's-middags stonden er verschillende sportieve activiteiten op het programma. Voor de mannen stonden de blowkarts klaar en konden de vrouwen en kinderen gaan suppen. Alle activiteiten werden begeleid door de buurtsportcoaches en instructeurs van Moio uit Cadzand. Samen voelen zij zich verantwoordelijk om zowel de inwoner als toerist in beweging te brengen en natuurlijk een leuke tijd in de gemeente Sluis te bezorgen.

Deze activiteiten konden we overigens samenstellen via de Sluis DOET het GEZOND APP. Heel handig en gemakkelijk. Je kon in een overzicht zien wat er allemaal te doen is in de gemeente Sluis. Tenminste als ze voldoen aan de criteria voor een gezonde keus.

De zaterdag was voor ons al goed begonnen. We kregen zin in de rest van het programma. Voor zondag stond in elk geval de Feel Good Market in Cadzanddorp op het programma.

We hadden besloten om die zaterdagavond rustig aan te doen. We kwamen hier immers om te relaxen en gezondere keuzes te maken.

De vaders hadden met de kinderen afgesproken om samen de avondmaaltijd te bereiden. En de moeders, die konden in alle rust de ZILT Thalasso Therapie ondergaan. Met producten die worden gemaakt van grondstoffen uit de Zeeuwse wateren. Zoals zeewier dat rijk is aan vitamine C en E, eiwitten en mineralen zoals jodium en calcium en sporenelementen. Dit eiwit kan rechtstreeks dienen als voeding voor de mens maar ook als duurzame eiwitbron in cosmetica, b.v. crèmes, lotions, pakkingen, maskers en massageolie.

Na de Thalassobehandeling kregen ze een pakketje met verschillende proefmonstertjes mee voor thuis. En wat hadden ze genoten, zo lekker met de dames onder elkaar. Onze partners kwamen al herboren terug en de "verliefdheid" nam weer toe.

Zeker toen zij zagen hoe wij samen met onze kinderen, o.l.v. Gezond in Zeeland kok Wim de Regt, onze maaltijd met echte Zeeuwse producten, zoals vis, schaal- en schelpdieren en zeegroenten als zeewier, lamsoor en zeekraal aan het bereiden waren.

De mannen hadden namelijk besloten duurzaam te investeren in gezonde keuzes. En konden wel wat hulp gebruiken. Wim hielp zowel de kinderen als de vaders een lekkere en gezonde maaltijd te bereiden en vertelde met veel enthousiasme over de verschillende producten die in de duinen groeien zoals hondsrups, duinrups, egelantier en vlier Deze voeding kan namelijk een revitaliserende werking hebben. En dat konden wij wel gebruiken in zo'n weekend, waarin we gezonde keuzes wilden maken Ook vertelde Wim over zijn kookbrigade die scholen, campings en zorgtehuizen bezoeken met hun Pop-up gaarkeuken. Om ook hen te overtuigen dat een gezonde keus ook heel lekker kan zijn.

Uiteraard alleen met producten van Zeeuwse bodem.

In de gemeente Sluis raken steeds meer ondernemers ervan overtuigd dat een lekkere keus ook een gezonde keus kan zijn.

Na een heerlijke maaltijd te hebben genuttigd, kregen de mannen als verrassing een aardigheidje van hun partners. We werden uitgenodigd om zondagochtend bij zonsopgang een sessie en Dru Yoga te volgen in het natuurgebied 't Zwin. Dit wordt aangeboden door DruYoga studio uit Cadzand. Ik moet u zeggen dat wij vroeger die gezonde keus waarschijnlijk zelf niet hadden gemaakt. Maar nu kregen we er toch wel zin in.

We dronken nog een heerlijk glaasje Zeeuwse grappa en gingen toen heerlijk slapen met op de achtergrond het kabbelende water.

Een nacht om nooit te vergeten kan ik u vertellen. Heerlijk diep geslapen en wakker geworden met een gevoel dat je ook uitgerust bent. Dat was al effe geleden kan ik u vertellen.

De mannen stonden om 08.00 uur klaar en werden opgehaald door de lifeguard, die met zijn tuk tuk zijn ronde deed. Hij bracht ons naar het 't Zwin en volgden daar onze Yoga sessie. Dru Yoga gaat uit van zachte, vloeiende bewegingen en een gecontroleerde ademhaling, waardoor het naast een sierlijke ook een krachtige manier is om stress te verminderen.

Dat was effe wennen voor de mannen, die andere activiteiten gewend waren. Toch lukte het ons om die ontspanning te vinden. Vooral ook omdat wij steeds vaker een gezonde keus willen maken.

Met een lach op ons gezicht keerde we terug naar ons vakantieadres en maakte ons op voor de feel Good Market.

Een markt voor iedereen die op zoek is naar een goede sfeer, gezelligheid, inspiratie, leuke mensen, unieke, duurzame, mooie spulletjes, biologische delicatessen en streekproducten. Onze partners en kinderen kregen er al zin in.

We bezochten de markt en werden enorm geïnspireerd door alle Zeeuwse gezonde keuze die daar rijkelijk werden getoond. We struinden er lekker langs de kraampjes, de kinderen ondergingen massages, bekeken allerlei voorwerpen uit de natuur, proefde lekkere hapjes en genoten van goede muziek. Echt een gezonde aanrader, die Feel Good Market.

Wel kreeg een van onze kinderen nog last van een hypo. (een te lage bloedsuiker) na het eten van te veel gezonde voeding. Maar gelukkig werd dat snel verholpen door de mobiele Kustdokter die ook op de markt aanwezig was. In de gemeente Sluis werkt de eerstelijns zorg ook voor en achter de duinen samen en hoeven zowel de inwoners als toeristen zich geen zorgen te maken.

Na een geweldig weekend besloten we huiswaarts te keren en vroegen wij ons af; Zou het dan toch werken als je zo af en toe even pas op de plaats maakt en meer aandacht hebt voor een Healthy lifestyle en je directe omgeving?

Wij maakten dat weekend in elk geval die keus en dat gaf ons veel energie en voldoening. Onze keuzes werden via de App ook opgemerkt door onze zorgverzekering de CZ en die bood ons via de Sluis DOET het GEZOND APP 50% korting op een volgende boeking in de gemeente Sluis. Wij werden dus beloond voor onze gezonde keuzes.

In de gemeente Sluis bieden de ondernemers, overheid, het onderwijs en de zorgsector u in elk geval de mogelijkheid. En de gezonde keus is aan U!

Tot weerziens in de gemeente Sluis.

Bijlage 6: Verslagen verdiepingssessies

Samenvatting world café Healthy Living olv Olaf Timmermans, Lectoraat Healthy Region

Healthy Kiosk: inklapbaar en mobiele kiosk met informatie en producten voor gezond leven

Healthy local food stores: die aansluiten bij lokale implementatie van gezonde voeding en aansluit bij bestaande projecten als JOGG en Sam de Waterman, maar ook nieuwe initiatieven zoals gezonde voeding op zomerkampen en op de camping

Vakantie voor professionals in de zorg; gratis vakantie indien de zorgprofessional ook lokaal arbeid verricht en daarmee oplossing geeft naar te kort arbeidskrachten zorg

Ontschotcafé; ontmoetingspunt allerhande stakeholders zorg, welzijn en recreatie/toerisme

De vitale vakantie: gericht op promoten algehele gezondheid tijdens verblijf en met specifieke targets bv naar gewicht of specifieke doelgroepen

Multifunctionele sportschool voor ouderen, gericht op fysieke gezondheid, ontmoeting, eenzaamheid, zingeving

Een vakantiepark van stro; bouwen met natuurlijke producten

Bevorderende factoren/ideeën voor opzetten healthy living:

Denktank jongeren

Opzoeken alternatieve doelgroepen

Gebruiken bestaande overlegvormen in de regio

Gebruiken creativiteit inwoners en gasten

Onderlinge cohesie in de regio

Belemmerende factoren/ideeën voor opzetten healthy living:

Infrastructuur en beschikbare faciliteiten

Veelheid commissies, onduidelijkheid onderlinge verbindingen

Huidige workforce (kwantiteit)

Kennis van eigen regio, weten wat er allemaal is

Weinig doorzetten van gestarte initiatieven

Samenvatting world café Healthy Hospitality olv Peter Kruizinga, Lectoraat Healthy Region

Healthy Hospitality, kansen:

Duurzaam inspiratiecentrum

- Qi Biotaria en veerplein ontwikkelen tot duurzaam inspiratiecentrum. Locatie kan dan visitekaartje voor de gemeente Sluis/West Zeeuws-Vlaanderen worden.

Mogelijkheden:

- o Streekmarkt met lokale producten op het veerplein
- o Duurzaamheidsmarkt op het veerplein
- o Permanente expositie over geschiedenis PSD

Streekproducten

- Lokale en seizoensgebonden producten op de menukaart van restaurants en in supermarkten. Voorbeeld: De Baeckermat, Westdorpe <http://www.debaeckermat.nl/>
Denk aan: appelsap, wijn, zilte producten (o.a. uit Waterdunen).
- Maak bezoekers en bewoners meer bewust van het bestaan van kwalitatief goede en gezonde streekproducten. Voorbeeld: de cliëntenraad van Zorgzaam "eist" lokale producten uit Zeeuws-Vlaanderen. Door dit te communiceren naar cliënten creëer je bewustwording.

Routes

- Samenwerking in Groede: kerk, erfgoed, restaurants, zodat totaal aanbod zichtbaar is/wordt. Routes maken, met verbindingen.

Omgeving

- De rust is uniek, dus behoud die.
- Maak keuze voor lokaal (Zeker Zeeuws) en duurzaam

Healthy Hospitality, nodig:

Communicatie/marketing

- Er is heel veel: laat zien d.m.v. marketing en communicatie, gastheer/vrouw, platform.
- Zorg voor cohesie (Badkoerier is vrijwel alleen advertenties en is voor dit doel onvoldoende).
- Gun elkaar iets.
- Bundel specifieke informatie over West Zeeuws-Vlaanderen, zodat gasten die kunnen vinden. West Zeeuws-Vlaanderen App? Wiens taak? VVV wordt gezien als achterhaald. Gemeente moet organiseren. Hierbij samenwerken met ondernemers, die nu zelf informatie verzamelen, bundel die. Nu 68 gastheren (bedoeld wordt waarschijnlijk Gidsenteam Zeeuws-Vlaanderen: <https://www.gidsenteam-zvl.nl/home> (PK). Stichting Beleef Zeeuws-Vlaanderen kan dit doen. Ondernemers willen iets betalen als dit tijd oplevert.

Structuur

- Subsidies
- Sponsors
- Vrijwilligers

(Tragelwinkel Oostburg kan helpen, ook Zorgboerderij Okkernoot, Hoge Platen, Dethon)

Arrangementen

- Ontwikkel arrangementen, met verbindingen tussen kust en achterland, zodat bezoekers niet alleen aan de kust blijven.

Slecht-weer voorzieningen

Samenvatting word café Healthy lifestyle o.l.v. Patrick Vader SportZeeland

De samenstelling van de groep was erg gemêleerd. Er waren vertegenwoordigers van Indigo, Zorgstroom, Tragel, lokale overheid en ondernemers.

Op de vraag welke kansrijke interventies of services zien jullie naar aanleiding van de gehouden presentaties en de pitches, die kansrijk zijn voor Sluis, is het volgende naar voren gekomen;

Een deels bestaande wandel/fietsroute door de duinen uitbreiden naar een **wellnessroute**, met daarin opgenomen o.a. de duintuin en een nieuwe "pop-up voorziening", waar je drankjes, smoothies, sappen etc. kunt maken, kopen, verkopen van specerijen kruiden uit de duintuin. Dit zou een samenwerking moeten zijn tussen de horeca-ondernemers, lokale bevolking, zorginstellingen en biedt daarmee een extra voorziening voor zowel de inwoners als toeristen.

Belangrijk is dat gekeken wordt naar bestemmingsplannen, partners die het idee omarmen en de samenwerking moet opgang worden gebracht en ondersteund/gefaciliteerd.

Het tweede kansrijke project wat benoemd is, is een wellnessresort-/voorziening met uitzicht op zee, voor mensen met psychische klachten. Dit is een groeiende doelgroep en die heeft ook behoefte aan ontspanning/revalidatie in rustige natuurlijke omgeving. Dit resort zou voor zowel de doelgroep zelf als

de mantelzorgers toegankelijk moeten zijn. Vastgesteld werd dat binnen de gemeente Sluis diverse locaties voorhanden zijn, die een helende werking hebben met een natuurlijke rustgevende uitstraling. Belanghebbende zijn de zorginstellingen (Tragel, Zorgzaam, Indigo, lokale overheid vanuit haar WMO taak en uiteraard de inwoners. Ook kansrijke voor Gezondheidstoeristen. Dit idee past wellicht ook goed bij de Badstatus.

Om bovengenoemde projecten kansrijker te maken zullen de ideeën verder moeten worden uitgewerkt. Belanghebbende partijen moeten hierin samen optrekken en vaststellen of deze ideeën ook realiseerbaar zijn. Hierin is afstemming/ communicatie belangrijk, omschrijven van het concept, toetsen van bestemmingsplannen en vaststellen wat het potentieel aan gebruikers is. Welke kansrijke omgevingen bieden een basis voor dergelijke voorzieningen en op wie en wat zijn ze exact gericht.

In die communicatie moet het accent vooral liggen op de kwaliteit van de omgeving (rust, ruimte, helende werking van de zee etc. en niet zozeer voor welke aandoeningen de voorziening geschikt is. Dit draagt niet bij aan een beter imago, waar de combinatie tussen de toerist en de revaliderende kan samengaan.

De rol van de overheid moet vooral zijn faciliteren en de verbinding tussen de verschillende partijen tot stand brengen.

Samenvatting world café Healthy Holidays olv Tatiana Booi Impuls

Kansen

- Gasten komen omdat je iets unieks te bieden hebt en nog niet voor met gezondheid als hoofdmotief. Gasten komen voor wat de streek te bieden heeft. En gezondheid is daar een onderdeel van. We hebben wel alles hier wat er voor kan zorgen dat ze later wel komen voor gezondheid als hoofdmotief. Bad-status en de blauwe vlag (gezonde stranden) zijn zeker een positief punt daarin. Het aanbod moet alleen nog ingevuld worden met producten en diensten. Want het ontbreekt nu nog aan concrete producten.
- Bewustwording creëren van gezondheid is een belangrijk doel. Daarbij is wel aangegeven dat niet alleen 'gezondheid' aangeboden moet worden, anders sluit je een grote doelgroep uit.
- Het verhaal achter het product is belangrijk. Waar komt het vandaan? Storytelling is hierin erg belangrijk. Het kan een unieke beleving opleveren voor de gasten, en gasten zijn opzoek naar iets unieks. Streekproducten kunnen hierin een belangrijke rol spelen.
- Communicatie naar de gasten toe over producten hoe ze relatie hebben met gezondheid is belangrijk maar nog heel vaak is die communicatie er niet. Dus laten zien wat er gedaan wordt en waar product vandaan komt. De ondernemers doen het bijvoorbeeld soms al maar laten het niet aan de gasten weten. Dit is een gemiste kans.
- Ook werd aangegeven dat er opgelet moet worden dat projecten en initiatieven niet versnipperd worden want anders is er kans dat er dingen dubbel gebeuren. Dit zou veel meer gebundeld moeten worden.
- Aangegeven wordt dat het soms lastig is om producten vorm te geven. Waar richt je je op? Gezonde voeding, bewegen, preventie, educatie, lifestyle.
- Cadzand heeft een idee van een wellnessroute en is nog niet ingevuld het is een breed concept waar elke ondernemer op in kan haken.

- De klantenreis is voor de gasten erg belangrijk en moet goed in beeld worden gebracht hoe daar het beste op in gespeeld moet worden en wat daar allemaal voor nodig is hier in de gemeente Sluis.
- Ook geven ondernemers aan dat veel expertise ergens anders te vinden haalt die we kunnen gebruiken.
- We moeten de keuze bieden aan gasten bieden om ook gezond, lekker te kunnen eten. Ongezonder is nu vaak nog wel een makkelijkere en goedkopere keuze. Ook moet er meer verleid gaan worden met gezonde voeding in plaats van ongezonde voeding.

Producten

- Al het aanbod wat er is voor gasten in 1 systeem of app overzichtelijk maken, waar gezondheid een onderdeel van is. Gemeente geeft aan hier nu al mee bezig te zijn (Digitaal platform Sluis). De ondernemers geven wel aan dat het handig zou zijn als gasten de activiteiten ook direct dan kunnen boeken. En dat alle (accommodatie) bedrijven de informatie over de app aanbieden zodat de gasten deze ook daadwerkelijk gebruiken. Wel werd aangegeven dat er rekening mee moet gehouden worden of de app ook bruikbaar is voor ouderen.
- Er werd aangegeven dat de Duintuin in Cadzand-Bad ingericht zal moeten worden, nu is er namelijk nog niets. Bijvoorbeeld producten voor gezonde hapjes en drankjes. Deze zouden verkocht kunnen worden in take-away product vorm aan mensen die al gezond bezig zijn (fietsen of wandelen). Dit zou zeker ook een onderdeel van de wellnessroute kunnen zijn. Hiervoor is nog toestemming van de gemeente nodig. Ook het inrichten van de tuin en een verkooppunt moeten nog gerealiseerd worden.
- Een lifestyle/buurt coach is nog niet aanwezig in de gemeente Sluis. Dit wordt zeker als een kans gezien die opgepakt kan worden door de fysio's uit de regio. Jan van Hoeve (fysio) en Willy Schram (gemeente Sluis) willen hierin mee werken/denken. Deze lifestyle/buurt coach zou op meerdere vlakken benut kunnen worden, bijvoorbeeld op scholen maar ook voor programma's voor toeristen en inwoners. Dit zou in samenwerking kunnen met MOIO of verschillende hotels.
- Mensen met psychische klachten is zeker ook een doelgroep (burn-out of rustzoekers). Je zou hier programma's voor aan kunnen bieden. Wel zou er onderzocht moeten worden waar er behoefte aan is op dit vlak. Bijvoorbeeld een programma aanbieden voor de mantelzorgers, zodat ze ook even ontzorgt worden. Of programma's/ evenementen gericht op bepaalde doelgroepen bijvoorbeeld diabetes of mensen met chronische ziektes. Hier zien ondernemers zeker kansen in om heel het jaar rond meer toeristen te trekken.
- Een app om te bewegen door stimulatie van bijvoorbeeld drankjes die bepaalde restaurants of paviljoens dan aanbieden. Je hebt hiervoor een app nodig en iemand die zo een app in elkaar zet. Zo worden de plekken voor bewegen in kaart gebracht. En is tevens reclame voor bedrijven die iets willen aanbieden en hierdoor zich verbinden met gezondheid. Misschien zouden wandelroutes er aangekoppeld kunnen worden. Verkenning wat hier mogelijk is door de HZ.

- Het idee kwam ook naar boven om een 'elk weersvoorziening' te realiseren. In het hoofdseizoen zijn er al genoeg gasten maar met een gezamenlijke 'elk weersvoorziening' kan je naar een jaarrond bezetting. Je kunt beter iets groots neerzetten dan allemaal kleine dingen. Dit zal dus wel in samenwerking moeten met meerdere bedrijven. Bijvoorbeeld op het plein bij de veerhaven. Dit initiatief moet uit meerdere partijen komen (ondernemers en gemeenten). Er zou een onderzoek gedaan moeten worden wat een goede 'elk weersvoorziening' zou zijn en daarna een plan gemaakt moeten worden. Ook kan het personeel zo jaarrond blijven werken. Als hierdoor meer toeristen het hele jaar door komen.
- Ook kan gedacht worden aan het aanbieden van workshops, bijvoorbeeld cocktails zonder alcohol maken of ontspanning.
- Er werd ook een voorbeeld genoemd van een evenement dat mensen van dorp naar dorp wandelen. Dit zou hier ook goed georganiseerd kunnen worden.
- Het idee om kinderopvang te bieden zodat ouders ook rust kunnen hebben tijdens hun vakantie. In België is een kinderkamp heel populair.
- Het idee was er ook om iets op de veerhaven te doen zodat er bij de ferry een beleving van beide zijden is. Dit kan een unieke beleving zijn en sterk collectief. Dit kan ook zorgen dat de ferry in stand gehouden wordt.
- Ook liggen er nog veel kansen t.o.v. vervoer. Een zelf rijdende bus zou bijvoorbeeld een optie zijn. Dit maakt het voor ouderen makkelijker omdat ze vaak minder mobiel zijn.
- Ook werd er aangegeven dat het goed zou zijn dat er op de menukaart voedingswaarden getoond worden, zodat mensen die bewust met hun gezondheid bezig zijn, kunnen zien wat ze eten.

Zorg

- Inzetten op zorgtoerisme want de rust en ruimte hebben we hier zeker te bieden. Het is vooral het promoten hiervan.
- Droom zou zijn dat zorgverzekeringen in Duitsland het betalen voor de gasten die hier naar toe komen omdat het zo goed is voor de gezondheid. Maar dan moet je wel die faciliteiten bieden.
- Medicijnen in het weekend zijn heel kostbaar in Nederland. Zou gekeken kunnen worden over van Zeeuws-Vlaanderen hier een uitzonderingsgebied gemaakt kan worden omdat veel mensen naar België gaan.
- De gasten willen zich wel veilig voelen, bijvoorbeeld door een nummer die ze kunnen bellen als er wat aan de hand is. Duitsers vinden de zorg hier niet altijd goed geregeld.
- ZorgSaam geeft wel aan er aan te werken om 1^e hulp in de buurt te kunnen regelen, bijvoorbeeld een Response balans. Alleen om iemand in Oost-Souburg te zetten kost zo 1 miljoen gaf ZorgSaam aan. De vraag is of hier voor de zorg geen concept is te verzinnen? Is er niet iemand die op de camping of in de hotels kan komen voor 1^e hulp? Hoe kan dit betaalbaar gemaakt worden? Mobiele kust dokter zou zorgen voor snelle service. Of het creëren van zorgadviespunten in de buurt.

- Sommige ondernemers geven aan dat ze nu hun gasten naar Knokke sturen in het ziekenhuis.
- Ook een probleem is dat ZorgSaam te maken heeft met een enorm personeelstekort. Dit probleem zou opgelost kunnen worden door bijvoorbeeld huisvesting voor medewerkers (uit het buitenland of elders uit Nederland) te kunnen bieden in combinatie met vakantie.

Verkenningen

- De vraag is waarom kiest iemand voor Zeeland?
- Wat zijn de trefwoorden bij het zoeken naar een vakantie?
- Soms is het lastig vormgeven van producten. Waar richt je je op? Gezonde voeding, bewegen, preventie, educatie, lifestyle
- Wat zou er in een app moeten die het bewegen stimuleert doormiddel van bijvoorbeeld drankjes die bepaalde restaurants of paviljoens dan aanbieden of bepaalde unieke plekken?
- Mensen met psychische klachten is zeker ook een doelgroep (burn-out of rustzoekers). Je zou hier programma's voor aan kunnen bieden. Wel zou er onderzocht moeten worden waar er behoefte aan is op dit vlak.
- Er zou een onderzoek gedaan moeten worden wat een goede 'elk weersvoorziening' zou zijn en waar het aan vol doen moet?
- Uitdaging is hoe kun je snelle zorg behouden met hoge kwaliteit zorg?.
- De vraag is of hier voor de snelle zorg geen concept is te verzinnen? Is er niet iemand die op de camping of in de hotels kan komen voor 1^e hulp? Hoe kan dit betaalbaar gemaakt worden?

Overig

- De bereikbaarheid is belangrijk de ferry moet vaak genoeg varen. Het ontbreken van toiletten bij de veerhaven is ook een aandachtspunt.
- Kustpark Village Scaldia geven aan nu nog niet veel met gezondheidstoerisme te doen maar zijn zeker geïnteresseerd en daarom ook aanwezig. Ze hebben hier ook geld voor over.
- Strandcamping denkt na over toekomstvisie eigen bedrijf, ook van belang om te kijken wat collectief opgepakt kan worden.
- Dorpen en kernen moeten weten waar voor ze willen staan en wat hebben ze waar ze zich in willen onderscheiden. Hier zouden samen visies voor gemaakt moeten worden zodat er een stip op de horizon is voor iedereen. Als dit met meerdere ondernemers gedaan wordt, kan er bij de gemeente komen worden omdat er draagvlak is. Zo kunnen er ook evenementen worden georganiseerd aan de hand van DNA van de dorpen.
 - Nieuwvliet: ?
 - Groede: Eric van Damme
 - Sluis: ?
 - Cadzand: Peter Faas & Ralf Flemm
 - Breskens: Vincent
- Bewustwordingsproces is al aan de gang en steeds meer ondernemers spelen er op in.
- Ook werd aangegeven dat we bewust moeten zijn van de eigen inwoners. Ze weten vaak niet wat er hier te doen is. Het zou mooi zijn als ze ambassadeur worden.
- Gemeente wil faciliteren en het maken van goede analyse van de kansen en risico's zijn heel belangrijk.

Bijlage 7: Constateringen uit verdiepingssessies

1. Er moet op verschillende niveaus worden ontwikkeld. Hiermee wordt bedoeld op het invullen van de piramide (zie bijlage 8) zoals ook gebruikt bij het vaststellen van het DNA en de vertaling naar producten en diensten. De basis wordt gevormd door infrastructuur; het hebben van accommodaties die toegankelijk zijn en ingespeeld op een andere gast; het hebben van goede toegankelijke stranden; bredere toegankelijkheid van alle informatie om de koppelingen ook daadwerkelijk vindbaar te maken. Het tweede niveau zijn de 'specialties'. Dit zijn nieuwe productmarktcombinaties die specifiek zijn voor de benoemde doelgroep en waarmee (nieuwe) gasten ook gebruik gaan maken van het innovatieve aanbod. Dit aanbod kan kleinschalig zijn en aansluiten bij het DNA van dorp, onderneming, gemeente en regio. Tot slot is er het topje van de piramide, de iconen! De iconen vormen de trekker van het gebied, als voorbeeld is genoemd Badstatus van Cadzand-Bad.
2. De koppeling met de eigen inwoner is van belang. Dit betekent dat bij ontwikkeling van producten en diensten ook dorpsraden betrokken (moeten) worden. Zeker wanneer het lokale DNA belangrijk is, dan biedt samenwerking met de dorpsraden een uitgelezen kans om gezamenlijk dit tot producten te ontwikkelen. Bovendien levert dit de diversiteit op die door de deelnemers als waardevol wordt genoemd.
3. Naast de lokale inbedding is duidelijk geworden dat gezamenlijke communicatie en daarmee goede vindbaarheid voor burger en gast van de producten en diensten noodzakelijk is. Dit wordt in verband gebracht met de rol van de gemeente, die hierin kan helpen en faciliteren zodat de VVV hier ook zijn rol in kan spelen. Dan is een goede bundeling tussen informatie-toegankelijkheid enerzijds en 'branding' anderzijds geborgd. Dit kan worden versterkt door gerelateerde evenementen en festivals (zoals het koppelen van de sportieve elementen). Bij communicatie is het tevens van belang andere platforms te benutten dan alleen die van toerisme; denk aan patiëntenplatforms en hun specifieke communicatiemiddelen.
4. Het aanspreken van nieuwe doelgroepen wordt benoemd als belangrijk. Dit biedt kansen voor ondernemers, voor recreatieondernemers kunnen dat nu ook de eigen inwoners zijn. Voor zorginstellingen en zorgondernemers vormen de reeds aanwezige gasten een nieuwe doelgroep. Het verbinden van de twee werelden wordt als logisch gezien, maar is zeker niet vanzelfsprekend. Het uitgangspunt 'wat goed is voor een inwoner is ook goed voor een gast' past naadloos. Daarnaast wordt specifiek inspelen op de jeugd als zeer kansrijk gezien, van gezonde school/sportkantine tot uitgedaagd worden tot gezond gedrag in de openbare ruimte en bij voorzieningen. Educatie over gezond leven is daarbij erg van belang.
5. Kansrijke initiatieven zijn tevens gericht op verlenging van het seizoen. Het seizoen wordt echter wel breed gedefinieerd. Het 'echte' hoogseizoen omvat circa 4 weken in de zomer en twee weken in het voorjaar. Alle andere perioden in een jaar zijn kansrijk om nieuwe gasten te ontvangen en kunnen ondernemers ook toegevoegde waarde leveren aan hun bedrijfsexploitatie. Met name kansrijk zijn seizoenen met wind waar uitwaaien en actief bezig zijn leidt tot hernieuwde energie.
6. Het elkaar niet kennen en wellicht ook niet heel goed elkaars taal spreken is nu nog voor ondernemers en zorginstellingen een drempel. Waar kan men terecht? Gasten die acuut naar de huisarts of eerste hulp moeten, worden vaak door de ondernemer gebracht. In het ziekenhuis weet men dan weer geen raad als de gast Duitstalig is. Maar verpleeghuizen hebben 24-uurs zorg om de hoek, hier is altijd een arts aanwezig. Eenvoudig voorbeeld waar al winst te behalen is.
7. Voor sport en bewegen zijn ook vele kansen benoemd. Met name zijn er voorzieningen in gemeente die niet levensvatbaar zijn voor alleen de lokale bevolking; anderzijds hebben bedrijven faciliteiten (zwembad, fitness, wellness, sportaanbieders) die niet worden bezocht door de eigen bevolking (underused facilities). Door de vele voorzieningen meer op elkaar af te stemmen, met elkaar samen te werken, slimme combinaties te maken, kunnen voorzieningen blijven bestaan. Het verbinden van deze partijen zal niet vanzelf gaan. Er is een tussenpersoon nodig die de verbindingen maakt.
8. Er is duidelijk naar voren gekomen dat er gezamenlijk ingezet moet worden op preventie: meer bewegen, meer ontspanning, een sociaal netwerk en gezonde voeding. Kortom een koppeling

tussen allerlei sectoren. Daarnaast is het van belang dat de bestaande producten gezond gemaakt worden, daar is ook al een hele slag in te slaan. Tot slot is de rol van de zorgverzekeraar genoemd. De zorgverzekeraar is geïnteresseerd in kostenbesparing op het gebied van gezondheidszorg. Dit kan gerealiseerd worden door de zorg anders te organiseren en aan te bieden door andere partijen. Als voorbeeld is genoemd: sportbegeleiding ipv fysiotherapie of beweegprogramma's (betaald).

9. In de sessies is ook gesproken over de rol van de gemeente. Er is behoefte aan ontschotting en een faciliterende houding. Zo is het creëren van experimenteer ruimte nodig, een coördinerende rol, zorgen voor gezamenlijke communicatie en het faciliteren van 'elkaar' leren kennen. Samenwerken met de dorpskernen en de diverse eilanden wordt als kansrijk gezien.
10. Het is van belang dat gezonde keuzes worden gestimuleerd. Zowel gasten als inwoners moeten verleid worden om gezonde keuzes te kunnen maken. Dat geldt voor de openbare ruimte (zet parkeerplaatsen verder weg, zodat men meer moet bewegen) maar ook voor de voorzieningen (geen televisie voor kinderen in een restaurant maar een speeltuin).
11. Verder zijn vele ideeën de revue gepasseerd. Sommige ideeën in de vorm van arrangementen of evenementen. Andere ideeën zitten meer op bedrijfsniveau of juist op procesniveau zoals de positionering van Sluis als gezonde regio.

Samenvattend:

Het gemêleerde gezelschap zie volop mogelijkheden om enerzijds de bestemming (toerisme en recreatie) West Zeeuws Vlaanderen te versterken en anderzijds de leefbaarheid van de regio te optimaliseren. Kansen zijn besproken, interessante opties genoemd:

- Healthy Kiosk;
- Opleiden van gastheren (werkenden in recreatie bedrijven als "EHBO-nieuwe stijl"
- Kustdokter

Alleen mooie initiatieven zien het licht als er nauw wordt samengewerkt en ontschot; daarover is men het wel eens. Maar daar is wel een cultuuromslag voor nodig. Dat realiseren alle aanwezigen zich.

West Zeeuws Vlaanderen moet gebruik maken van de uniekheid van de omgeving en kan daarmee een mooie invulling geven aan Healthy Hospitality. Dat zou centraal moeten staan en aandacht hebben voor zowel gasten als eigen inwoners. En de stap om de "gebruikers" ook mee te laten denken bij ontwikkeling van producten en diensten wordt eveneens daarbij belangrijk gevonden.

Een van de opvallende ideeën is dus de Kustdokter. Een mogelijke kans om gastvriendelijkheid en eerste zorgopvang van de vele gasten die we mogen ontvangen te verbinden. Breng de dokter ook naar de kust; dat maakt ook de belasting op de zorg weer minder en wordt betaalbaarheid weer vergroot.

Communicatie, communicatie, communicatie! De basis om de samenhang in de regio te bevorderen en alle mogelijkheden uit te dragen. Diensten als apps kunnen daarbij helpen, de VVV kan een platform zijn.

De vraag voor de ondernemer is wel: wanneer ga je investeren? Wanneer zijn de voorwaarden gunstig vanuit bijvoorbeeld beleid. Welke rol kan en moet een gemeente dan spelen? Deze zoektocht verdient de aandacht de komende tijd.

Tot slot werden nog vragen opgeworpen:

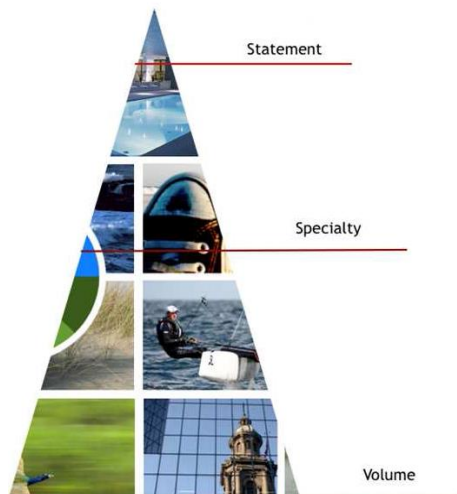
1. Vitale vakanties als kans; gerelateerd aan ouderen (Senior Valley). Met elkaar kijken of we dit wel vinden passen in de regio.
2. Samen koken helpt tegen eenzaamheid; het is er al (De Stoofpot) maar weten we het wel? Samen doen met de Tuinen van Groede? En bereiken we dan de mensen die het "nodig hebben" ?

Kortom: Veel beweging, passie en kansen. Centrale vraag is: gaan we ook samen verder en wie pakt welke rol op. Dat is nu de eerste stap!

Bijlage 8: Positioneringspiramide

Positioneringspiramide

Aan de hand van de positioneringspiramide wordt een analyse van het bestaande aanbod gedaan. Hierbij wordt het aanbod gesegmenteerd in drie lagen, namelijk volume-, specialty-, en statement producten. De positionering van een regio of bestemming en de daarmee samenhangende profilering is, samen met het aanwezige aanbod, in zeer grote mate bepalend voor wie de regio of bestemming bezoekt en geeft een belangrijke bijdrage aan haar imago. Om het imago en de profilering nauw met elkaar te laten samenhangen is het van belang dat de regio of bestemming zich juist op basis van het onderscheidend vermogen positioneert, zich hierop ontwikkelt en zich op basis hiervan profileert.

Statement producten

Dit zijn de echt onderscheidende producten, iconen die een landmark functie kunnen vervullen en imagobepalend zijn. Vaak een reden om voor de eerste keer de regio te bezoeken. Met name de statement producten geven inhoud aan de kernwaarden. Ter versterking binnen de provinciale positionering is ook gekeken naar de aansluiting van de kernwaarden van Land in Zee.

Specialty producten

Dit zijn aantrekkelijke producten die onderscheidend vermogen van de bestemming helpen versterken en de transacties van de volume producten en diensten versterken.

Volume producten

Belangrijke basis van het aanbod, waar de meeste transacties mee worden gegenereerd en meeste volume wordt gehaald. Goede en betaalbare verblijfsmogelijkheden en centrumvoorzieningen. De statement producten hebben een bepaald exclusief karakter, er is sprake van schaarste. Echter deze producten zorgen wel voor een steen in het water. Een statement product is beeld bepalend en trekt de aandacht waardoor specialty en volume producten onder de aandacht kunnen komen. De accommodaties, recreatie- en sportmogelijkheden en vermaak- en ontspanningsmogelijkheden uit de zijn geanalyseerd en getoetst aan deze uitgangspunten. Naast de indeling aan de hand van de piramide is hierbij de volgende indeling gehanteerd: accommodaties, to do actief, vermaak/ontspannend (to do niet actief).